

KNIŽNÁ REVUE

★ 4. ČÍSLO ★

★ XVI. ročník ★ ISSN 1210-1982 ★ ISSN 1336-247X ★

★ 15. FEBRUÁR 2006 ★



Dado Nagy si do knižkupectva Panta rhei v bratislavskom Auparku pozval poetky Evu Lukáčovú a Alenu Kanášovú. Zjavne ho nezaujali len poéziou.
Foto Peter Procházka

Z O B S A H U

- Viliam MARČOK: Dobrodružstvo menom GUnaGU s. 3
- Anna AMADINA: Tuláčik v novom kožuchu ... s. 4
- Jozef LEIKERT: Pominuteľnosť s. 4
- RECENZUJEME:
Radoslav TOMÁŠ: Chlapec
Anton RÁKAY: Dlhá cesta
Jaroslava BLAŽKOVÁ: Happyendy
Ľubomír MOTYČKA: Slovensko 2068 s. 5
- Mikuláš KOČAN: Diabol s. 6
- Richterov Anjel s čiernymi krídlami v Izraeli ... s. 7
- Margaret Atwood: Penelopiáda s. 7
- Vydavateľstvo Spolku architektov Slovenska .. s. 8
- Benjamín TINÁK: Neuveriteľné dobrodružstvá kocúrika Mňauka s. 10
- Najpredávanejšie knihy v Maďarsku s. 11
- Rozhovor s prozaikom
a riaditeľom Mestskej knižnice v Bratislave
Jurajom ŠEBESTOM s. 12

V nesprávnom čase na nesprávnom mieste v nesprávnom zamestnaní?

Tak znie titulok k jednému zo série obrázkov, ktoré nedávno obleteli svet prostredníctvom elektronickej pošty. Znáozorňuje dvojicu mužov, navzájom obrátených chrbtom. Jeden je hrozitánsky tučný, druhý sotva polovica z neho. Sedia pred monitormi počítačov, ale toho chudulinkého operadlo „spoločníka“ žalostne pritíslo k hrane vlastného stola, a tak má nos takmer zaborený v obrazovke. Vravím si, že spisovateľia to nebudú, skôr zamestnanci počítačovej firmy, ale čo dnes nie je, zajtra môže byť. Možno nie je ďaleko doba, keď sa literatúra celkom stane tovarom a jej spisovanie bude bežným zamestnaním. Viem si predstaviť výrobnú halu s boxmi, v ktorých píše povedzme stovka spisovateľov. Ako na povel, ako na bežiacom páse. Sú rozdelení podľa žánrov, stupňa marketingovej naliehavosti a podľa objemu peňazí už investovaných do reklamy na budúce diela. Vyfasovali objednávky a sliepňajúc mechanicky vyfukávajú slovička, prípadne operadlami stoličiek utláčajú iných... Len sa obávam, že všetci vyzerajú rovnako indierentne ako ich texty. A možno trochu odstrašujúco. Ako na fotografiách istej Rakúšanky, čo nedávno vystavovala portréty ľudí, ktoré vznikli chvíľu po tom, ako sa „obete“ zobudili – ešte pred odchodom na WC a do kúpeľne.

Marián Hatala

NAJ predávanejšie knihy

Andrea Kuklovská, Knihy Modul, Laurinská 14, Bratislava, tel. 02/5443 1317

1. C. R. Zafón: Tieň vetra – Ikar
2. C. S. Lewis: Kroniky Narnie. Dobrodružstvá lode Ranný pútnik – Vydavateľstvo Slovart
3. D. Brown: Da Vinciho kód – Vydavateľstvo Slovart
4. D. Brown: Anjeli a démoni – Vydavateľstvo Slovart
5. D. Brown: Digitálna pevnosť – Vydavateľstvo Slovart

Slovenské

1. M. E. Matkin: Mexická vlna – Vydavateľstvo Slovart
2. M. Hvorecký: Plyš – Albert Marenčin PT
3. M. Lasica: Lenže ja som iba komik... – Forza Music

Jozef Gelingier, Knihupectvo Ľubica, Zámocká 1, 901 01 Malacky, tel. 034/772 6734

1. D. Brown: Da Vinciho kód – Vydavateľstvo Slovart
2. C. R. Zafón: Tieň vetra – Ikar
3. C. C. Lewis: Kroniky Narnie. Čarodejníkov synovec – Vydavateľstvo Slovart
4. H. Pavlovská: Záhada žltých žabek – Motto

Slovenské

1. M. Hamzová: Vóna karameliek – Motýľ
2. M. Hamzová: Láska s nami zatočí – Motýľ
3. M. E. Matkin: Mexická vlna – Vydavateľstvo Slovart
4. Ľ. Kollmannová: Angličtina pre samoukov – Smaragd

Igor Rjabinin, Knihupectvo a antikvariát POD VRŠKOM, Kupecká 7, 049 01 Nitra, tel. 037/6526 546

1. Ch. Džibrán: Ježiš syn človeka – Gardenia
2. C. S. Lewis: Kroniky Narnie. Princ Kaspian – Vydavateľstvo Slovart
3. C. S. Lewis: Kroniky Narnie. Lev, šatník a čarodejníca – Vydavateľstvo Slovart
4. U. Eco: Tajuplný plameň kráľovnej Loany – Vydavateľstvo Slovart
5. H. Pavlovská: Záhada žltých žabek – Motto

Slovenské

1. M. E. Matkin: Mexická vlna – Vydavateľstvo Slovart
2. T. Janovic: Maj ma rád – L. C. A
3. P. Dvořák: Stopy dávej minulosti Slovenska 4 – Rak

NÁŠ TIP ■ NÁŠ TIP ■ NÁŠ TIP ■ NÁŠ TIP ■ NÁŠ TIP

Mila HAUGOVÁ

TARGET(S), TERČ(E)

Bratislava, F. R. & G. 2005

Mila Haugová ako na napnutej tete zachytáva všetko, čo ju oddeľuje od sna, blízkej či vlastnej tváre, skutočnosti. Autorku, ako vo venovaní priznáva, inšpirovali terče Jaspiera Johnsa v jeho knihe Targets; v jej chápaní slovo terč nadobúda zástupnú konotáciu slova báseň, a tak sú všetky básne nazvané terče. Zaujímavé je sledovať dráhu Haugovej letu: mieri od známeho k známemu, a predsa koľko neznámeho a pre čitateľa nesmierne vzrušujúceho na tejto ceste zaznamenáva, uskutočňuje, predstavuje. „Všetko je dovolené len to nesmieš urobiť“, zaklína sa a v tomto konštatovaní sa otvára celý autorkin imaginatívny svet: bohatý a plný, skľučujúci i vyslobodzujúci, cúvajúci i útočný, zamknutý i pozývajúci.

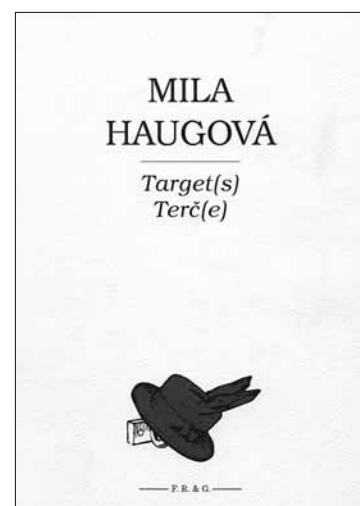
Haugová sugestívne zaplňa priestor, ktorý sa ukazuje medzi ňou ako lyrickým subjektom a osobami a predmetmi jej blízkymi, zaplňa ho metaforickými predstavami, ktoré nebvajú uzavreté do seba, ale zväčša sa otvárajú ako strieborné, číre nožnice: čitateľ tak má možnosť text si dotvoriť, domyslieť, docítiť. Jej obraznosť sa zachytáva na konkrétnych veciach, ale korešponduje aj s vecami, pojmami či predstavami teoreticky uchopiteľnými, kunsthistorickými, biologickými, lingvistickými. Haugová vie vytvoriť báseň-terč, na ktorej rovine je všetko v rovnováhe a z ktorej na presne určené strany vystreľujú mnohokraké významy.

„Čokoľvek môže byť hranicou / pokoja“, píše a naozaj, kdekoľvek, na ktoromkoľvek mieste jej básne sa možno zastaviť v akejsi meravosti,

ktorá prichádza s jej natoľko dynamizovaným obrazom, meravosti, ktorá v nás stúpa až do dychtivosti sledovať, kam sa ešte vychýli dráha jej letu. Haugová už vo svojich predchádzajúcich zbierkach akoby stavila na báseň-momentku, ktorá je aj nie je denníkovým zápisom, respektíve vždy ním môže byť. Aj tieto básne sú záznamami denného či nočného bdenia, keď sa všetko navôkol zvláštne zastaví a ona „skrútená v koreňoch svojej rastliny / v záhrade do rána / narastie“. V tejto zbierke autorka hádam ešte nástojčivejšie a úzkostnejšie narába s pojmom sna („veriť, že nikdy nezomriem. ani v tom sne...“), explicitne aj v názve terč pre snívajúcu („bude ťa znova počúvať / bude ťa znova milovať / bude ťa znova / nesmieš sa zobudiť“).

Ak vyjdeme z Haugovej obrazu, že „naraz sa zvierať / ktoré zostali sústredia / ku mne (do kruhu ako k prameňu)“, ale, pochopiteľne, nielen z neho, jednoznačne prideme na to, že terčom je vlastne sám lyrický subjekt autorky, jej svet; zásahy, ktoré miera od nej, sú ako bumerangy, všetky sa vracajú a je veľmi zaujímavé sledovať v tejto poézii, ako ich autorka prijíma, ako ich zachytáva, ako sa im (ne)vyhýba či ako po nej sklzuje. Na jednom mieste básne je autorka ľuto, že už nemôže použiť slovo „fáč“ ako v detstve, a hoci sa zdá, že všetko je možné (prijat), jej básne sú najmä o hraniciach znesiteľného.

„Kladivká mrazu na ovoci“, aj takto vidí Haugová jablňu (nášho času). Úzkostlivo presne si zapamätá stopu úst po vyslovených ani nie slo-



vách, ale slabikách – ak prijme, že jej svet je atomizovaný, uvedomujeme si len jeho zložitost a zloženost; záverečná báseň zbierky potom vyznieva ako čisté vyznanie, zápis z denníka do denníka, pri všetkej svojej originálnej novosti klasický: „ústa hovoria čisté / do správnej polohy / si schránka a zviera / vidíme sa kryštálovo / čisto nehybnosť je / pomaly sa tvarujúci / odchod darovali sme / si najlepšiu bolesť / nášho života“ (terč pre spoločný čas, 21. marca 2004, pre /MDE/).

Zbierku dopĺňa zasvätený rozhovor s autorkou; otázky, ktoré ako terče miera priamo na telo, jej dával Oleg Pastier, vydavateľ knihy. Autorka konštatuje, a to sa aj naplno odráža v jej básňach, že „tak je to aj s tým terčom, už nestrieľam mimo – aspoň si to myslím, lebo aj okraj je stred...“

Viera Prokešová

zrkadlíme

„Zo zásady rada robím to, čo nerobí nikto iný. Mala by to byť ambícia každého tvorivého človeka. Hromadné záležitosti ma nelákajú. Robí mi dobre, keď sa hrabem v materiáloch, ktoré dnes len málokoho zaujímajú, oparášujem staré texty, rekonštruujem, porovnávam a vynášam staré baladické texty na svetlo súčasného sveta.“

Vychádzam z vydanej literatúry a mám doma plno kníh. Čítam si texty, pozerám varianty, musí to mať zaznamenanú aj melódiu. Vyberám si záznam najmalebnejší, najvyhratenejší, neznámy... Potom sa s tým zžívam a idem za kolegom Samom Smetanom a on hľadá možnosti, ako to ozvláštniť husľami...“

Zuzana Homolová,
SME 28. 1. 2006



Staromestský salón sa uskutočnil 25. januára v Hudobnom salóne Zichyho paláca. Na stretnutí sa zúčastnili básnik Milan Rúfus, herečka, recitátorka Eva Kristínová a huslista Peter Michalica. Prilákali toľko návštevníkov, že bolo treba pridať stoličky do foyer, kde sa dianie v sále premietalo na obrazovke. Príležitosť na stretnutie s majstrom Rúfusom využil aj eurokomisár Ján Figel’.

Foto Peter Procházka

Tanečnice v ZŠ Matky Alexie

Rozprávky a povrávky o prírode Kataríny HABOVŠTIAKOVEJ *Tanečnice pri plese* sú z dielne vydavateľstva Regent. Knižnú novinku s ilustráciami Martina KELLENBERGERA predstavili stovke detí na cirkevnej Základnej škole Matky Alexie v Bratislave. V milej atmosfére nebola núdza o vtipné otázky detí a rovnako vtipné aj poučné odpovede autorov. Deti boli na stretnutie s autormi pripravené, knižku mali prečítanú a z komunikácie s nimi bolo vidno, že čítajú rady, s chuťou a veľa. Viaceré sa priznali aj k prvým autorským pokusom o rozprávku, básničku či dobrodružný príbeh. V tejto škole majú literatúra a knihy šancu.

-eh-

Deduško Mladuško

V knižkupectve Svet knihy v Bratislave predstavilo vydavateľstvo Ikar 26. januára novú knižku pre deti Jaroslava Reznika *Rozprávky o Mladuškoví*. Na prezentácii boli okrem autora aj inšpirátorky a hlavné hrdinky knižky Evka a Lucinka, aj babka Majka, čo pečie skvelé koláče. Deduško Mladuško ukázal, že je skutočným Mladuškom, lebo sa dokáže hrať so svojimi vnučkami perfektné hry a píše hravo, veselo a sviežo. Milé rozprávania je umocnené pôvabnými ilustráciami Petra Cpiňa.

-bi-



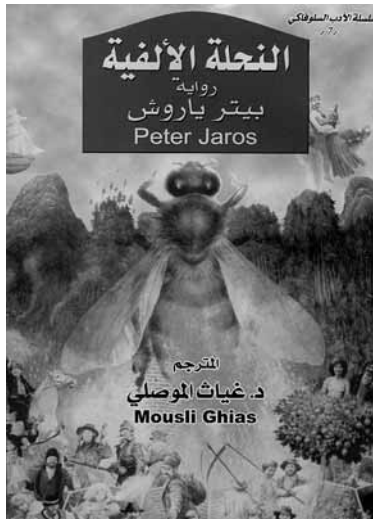
S jubilujúcim Dušanom DUŠEKOM a jeho dlhoročným priateľom, šaštinským kronikárom a literárnou postavou Štefanom OVEČKOM sa mohli priaznivci nášho popredného prozaika stretnúť v knižkupectve Panta Rhei v bratislavskom Auparku 2. februára.

Foto Peter Procházka

Jaroš v arabčine

Do redakcie nás prišiel navštíviť prozaik Peter Jaroš. Pod pazuchou zvieral knihu, ktorá nám hneď padla do oka. Keď sme ju uchopili do rúk, zrozpačiteľni sme. Na titulnej strane iba fotografia autora, bez mena, bez názvu. Až keď sme dostali návod na použitie, čítať odzadu, pochopili sme. Peter Jaroš nám prišiel ukázať výtlačok *Tisícročnej včely* v arabčine. Dielo preložil Mousli Ghias a jeho vydanie podporilo aj Literárne informačné centrum.

-bi-



Ottovo nakladateľstvo na Slovensku

V bratislavskom Zichyho paláci predstavilo (26. januára) Ottovo nakladateľstvo nielen novinky svojej knižnej produkcie, ale oficiálne uviedlo aj svoje slovenské dcérske vydavateľstvo. Teda pod spoločným označením Ottovo nakladateľstvo s domicom Bratislava vyšli tituly *Ottova všeobecná encyklopédia v dvoch zväzkoch*, *Veľký atlas húb*, *Príručka slovenského pravopisu pre školy a prax*, *Nemecko-slovenský a slovensko-nemecký slovník*, *Angličtina nielen pre samoukov* a *Rozprávky Deduška Večernička*. Doterajšie pôsobenie vydavateľstva stručne zhodnotila Magdaléna BOROVCOVÁ, o novinkách porozprávali ich autori. Ladislav HAGARA ocenil úzku spoluprácu so svojimi slovenskými, ale aj českými kolegami-mylológmi, bez ktorých by také obsiahle dielo, ako *Veľký atlas húb*, vzniklo len ťažko. Jazykovedec Ivor RIPKA predstavil *Príručku slovenského pravopisu pre školy a prax*. Zástupkyňa autorského kolektívu *Nemecko-slovenského a slovensko-nemeckého slovníka* Emília PÉCHYOVÁ upozornila, že autorky mali nielen pri jeho zostavovaní, ale aj pri najnovších úpravách rešpektujúcich zmeny v nemeckej gramatike vždy na zreteli používateľa. Jednotlivé heslá vytvárali tak, aby prekladateľom, študentom a všetkým, ktorí budú s ich slovníkom pracovať, prácu uľahčili, a nie skomplikovali. Za najväčšiu výhodu jazykovej učebnice *Angličtina nielen pre samoukov* pokladá vedúca jej autorského tímu Eva TANDLICHOVÁ, že jej autorky majú dlhoročnú prax s vyučovaním angličtiny. Dobré vedia, že pri výučbe cudzieho jazyka je veľmi dôležitý dialóg, aby sa frekventant naučil zároveň počúvať aj hovoriť. Táto učebnica predstavuje partnera na dialóg pre tých, ktorí sa rozhodli osvojiť si aspoň základy angličtiny samostatne, a veľmi dobrú pomocku pre tých, ktorí sa o to pokúšajú s učiteľom. Jozef Pavlovič priblížil celkom nerozprávkové pozadie vydavateľskej politiky kníh pre deti, hoci aj *Druhej knižky Deduška Večernička*.

-am-

Kanásová v Kúte

V bratislavskej kaviarni Café Kút na Zámocníckej ulici 24. januára predstavili štvrtú knižku autorky Aleny KANÁSOVEJ *Nechcem*. Autorka (nar. 1969) debutovala básnickou zbierkou *Čakám prameň*, ktorú si vydala vlastným nákladom, nasledovali tituly *Pravda je dobrá, ale melóny sú sladké* a *Mimo diktát reality*, ktoré rovnako ako najnovšia knižka vyšli vo Vydavateľstve Q 111. Úvodné slovo v Café Kút mala vydavateľka Kveta Dašková, zneli verše autorky a hral Erich „Boboš“ Procházka so skupinou.

-bi-

Kto dostane knižku?

Edita GAJDOŠOVEJ do Rožňavy posielame *Psy a mačky nie sú hračky*, Dušanovi MYTTNÍKOVI do Kamienky *Júlia a prípad zmiznutej ženy*, Zuzke ZELENKOVEJ do Dubnice nad Váhom *Záhľadný posol*, Pavlovi PALÁTOVI do Dolného Kubína *Zo studnice rodnej reči* a Ildikó ČASNOCHOVEJ do Zvolena *Živé kroniky slovenských dejín* skryté v názvoch obcí a miest.

Odkiaľ prichádzame, kam smerujeme

Básnik Rudo ČIŽMÁRIK si na základe osobnej skúsenosti oveľa intenzívnejšie ako väčšina z nás, ktorí sme nezažili bezprostredné ohrozenie života, uvedomuje smerovanie životnej púte človeka k Styxu. Preto celkom prirodzene nazval svoju najnovšiu básnickú skladbu *Putovanie k Styxu* a vydal ju vo svojom vydavateľstve Alexandra. Knihu uviedli medzi čitateľov vo vrúcnej atmosfére priateľov a autorovej rodiny, ktorá sa stretla pri tejto príležitosti pod láskavým dohľadom vyše osemdesiatročnej mamy v reprezentatívnych priestoroch galérie priateľa Andreja SMOLÁKA (2. februára). Scenár slávnostného programu naplnili čítaním veršov z prezentovanej knihy členka Činohry SND Mária KRÁLOVICOVÁ, herečka, autorova susedka Anna GALLOVÁ a recitátor Štefan HAKAL. Úlohy kmotry sa ujala riaditeľka Hornozemplínskej knižnice vo Vranove nad Topľou Emília ANTOLÍKOVÁ, ktorá poprášila knižku múkou, keďže rodina Čižmárikovcov má veľmi blízky vzťah k chlebu. Knižke prišli zaželať úspešný štart do života okrem mnohých priateľov aj sochár Tibor BARTFAY a fotografista Karol KÁLLAY.

-báb-



Detiský časopis *Fifík* v spolupráci s *Protidrogovým fondom*, detiským charitatívnym *Združením Korytnačky* a časopisom *Quark* vypísal súťaž o pôvodnú slovenskú poviedku určenú pre deti základných škôl. Zborník zo súťaže vyšiel vo vydavateľstve Perfekt pod názvom *Poletíme za dúhou*. Ak pošlete do 1. marca do našej redakcie kupón vydavateľstva Perfekt zo strany 11, budete zaradení do žrebovania o tieto poviedky pre deti a mládež.

-báb-

NEVYUŽITÉ MYŠLIENKY

Žlč nám nepomáha lepšie žiť, ale jesť.

Tomáš Janovic: Maj ma rád, L.C.A. 2005

BIBLIOGLOSÁR

Boris Becker: Hráč Bratislava, Metafora 2005

Preklad Vladislav Gális

Do zákulisia „tenisového cirkusu“, ale aj do svojho súkromia otvára dve-re trojnásobný wimbledonský a v histórii aj najmladší víťaz Boris Becker. Nemecký tenista, olympijský víťaz, úprimne vypovedá o pocitoch pri po-daní na víťazstvo v zápase, o svojom manželstve, vzťahoch, kríze a rozvo-de. Okúsil chuť víťazstiev, porážok a sklamaní, ale aj poníženia, keď ho odsúdili za daňové úniky. Roky sa na svojich fanúšikov usmieval z tituliek časopisov. Svoj najťažší životný zápas – znovu nájsť rovnováhu a šťastie, te-raz hrá v ústraní. Verme, že aj bez po-tlesku divákov zvíťazí.

Knižku by si mali prečítať mladí športovci aj ich rodičia, a asi aj náš Karol Beck, aby videli, že odolať ná-strahám v športe je ťažko, ale treba im odolať. Fanúšikovia sú nemilosrd-ní. Oslavujú iba víťaza a hru fair play.

-mb-

Fiona Wattová: Výtvarné nápady Bratislava, SPN – Mladé letá 2005

Preklad Alojz Keníž

Talent sa zvyčajne snúbi s nápadi-tosťou. Ak chcete svoje nápady usku-točniť, ale chýba vám technická zruč-nosť alebo dôvtipnosť, iste uvítate dob-ré rady a tipy na uplatnenie originálnych technik a nezvyčajných materiálov. Plechovky z polievok Campbell's či flaše od Coca-Coly vniesol do ume-nia už Andy Warhol. Nemusíte vôbec napodobňovať tohto umelca, a pri-tom využij konzervové plechovky. Autorka veľmi názorne ponúka zruč-ným záujemcom, ako si oblepiť ple-chovku farebnými prúžkami papiera a vyrobiť z nej stojan na ceruzky. Skúste si zhotoviť všetky nápady z tej-to knižky a možno sa raz dočkáte vlastného múzea.

-mb-

Neoficiálny sprievodca Harrym Potterom Bratislava, Fragment 2005

Malý sprievodcovský slovník vychá-dza ako satelitik svetového bestselle-ru. Hoci jeho podtitul znie: *Fakty a drobnosti, ktoré by mal poznať každý fanúšik* (rozumie sa: Harryho Pottera – ďalej HP), predsa len každý fanúšik, ak už je fanúšikom, fakty a drobnosti z tohto HP-koncentrátu má už dávno hlboko *zafanúšené* v svojom čitateľskom/filmovom sr-diečku. Pre takýchto harryovcov má knižka hodnotu trofeje, podobne ako *plyšák*, plagát, privesok atď. (rozu-mie sa, všetko à la HP), preto ju budú skôr čítať nečitatelia šiestich dielov HP, napr. uponáhľaní rodičia, ktorí chcú rozumieť svojim deťom, keď ho-voria tie čudné slová, ako Rokville, Dementori, metlobal...

-rm-

Dobrodružstvo menom GUnaGU

Viliam Klimáček:
GUnaGU. Príbeh jedného divadla
Levice, K. K. Bagala
(L.C.A. PUBLISHERS GROUP) 2005

Skalní divadla *GUnaGU* a popri nich aj príležitostní zvedavci sa konečne dočkali: jeho na-všetko-majúci-ruky demiurg nám touto knižkou umožňuje nakuknúť nielen do jeho ta-juplného zákulisia, ale aj do predscé-nia diváckych i predporotných úspe-chov. Dvadsať rokov existencie a päťdesiat premiér je dostatočne zá-važným dôvodom obzrieť sa dozadu. Chvalabohu, dobrodružstvo existen-cie divadla – veď čím iným už mohol byť vznik autorského divadla za so-cializmu a zápas o prežitie v nesenti-mentálne trh/ov/ac/ej súčasnosti, ak nie dobrodružstvom – nepojal Kli-máček číro recesisticky, ale ponúka nám množstvo ťažko zohnateľných in-formácií, navyše aj výšperkovaných unikátnymi fotografiami. Nadto to ešte vyviedol bez čo aj len náznaku *pa-mätníckeho zápachu urologického čaju* a len s jemu vlastnou slovnou bravúrou, ktorá neúnavne kmitá me-dzi preňho príznačnou pubescentnou zádrapčivosťou a elegantnou vtip-nosťou. Je to začítanisko aj zahľade-nisko šťavnato záživné, výdatne oko-renené humorom a vďaka svojmu mimovoľnému dokumentovaniu, že všetko sa dá uskutočniť, ak človek chce a vie, ako na to, aj obodrujúce. Pravdaže, o čom inom by mohol byť príbeh *GUnaGU*, ak nie predovšetkým o Klimáčkovi? A tak osou, okolo ktorej sa to všetko točí, je jeho osobný príbeh stávania sa divadelní-kom, divadlom, spisovateľom a dnes už aj dobre prosperujúcou firmou vo veľkoobchode súčasnej multimedial-nej pop/d/kultúry. Prvých tridsaťpäť strán s názvom *ABECEDA*, na ktorých nám autor formou recesne nadľahčenej encyklopédie ponúka čosi ako scenár svojho ľudsky privát-neho aj umeleckého zrenia, to pre-zentuje bez okolkov. (Vďaka optike zaznamenávania situácií a výjavov by sa to skutočne dalo inscenovať; za prípadný honorár za nápad vopred ďakujem, V. M.) Raz to treba asi vní-

mať ako pierko neúnavne štekliace bránicu aj oči, druhý raz pokojnejšie ako sled vzácnych informácií. Pre či-tateľa veľmi vďačný postup zazname-návania príznačných epizód zo živo-ta Klimáček neopustil ani v nasledu-júcom sezónopise, len ho zarámoval do výrazne osobne ladených fakto-grafov jednotlivých rokov. Ani do ne-ho sa nedostali (dokumentaristicky) všetky, len tie tvorivo plodnejšie. (Chýbajú sezóny 1987, 1991,1999 a sezóna 2005 je podaná len v po-dobe zámerov.) Množstvo neoceni-teľných informácií, ako aj ohňostroj gagov a humorných perličiek, trys-kajúci z *príšerne subjektívneho* pri-stupu autora, nemožno sprostredko-vať. Možno ho len prežiť v kontakte s textom. Vďaka mimoriadnemu informačné-mu aj slovesnému nasadeniu autora možno hovoriť o vzniku novej žánrovej mutácie literatúry faktu – humorno/re-cesne/faktotvornej, ktorá akoby ob-racala jej vážny štatút na ruby. (Prepáčte, veď koho to už zaujíma...) V dôsledku krajne osobnostného na-sadenia autora je to kniha, ktorej fak-ticky nemožno nič vyčítať – len obdi-vovať pôvab jej tvorivo sebavedo-mého gesta. No na môj vkus, s pre-páčením, sa v nej dáva väčší dôraz na zaznamenávanie okolností a situácie ako na odkrývanie tvorivých zámerov a procesu tvorby. Chápem však, že bez tohto presunu dôrazu, by obraz toho, ako dramaticky aj so šťastím (!) táto *Gula na Guľu* prešla všetkými tý-mi úskaliami, ktoré jej nastražil býva-lý režim a súčasní ziskuchtiví menedžéri kultúry, nebol taký plastický. (Žiaľ!bohu, ešte stále sme v zóne, v ktorej manifestovanie politických po-stojov vynáša viac ako zvrchovaný umelecký výkon.)

*P.S.*₁
Ak Vás po dočítaní správ z ostat-ných rokov náhodou prekvapí/roz-lúťostí, ako tento výborný dramatik odchádza od mapovania závažných problémov, napríklad ku komiksovo podenkovému komentovaniu pre-šľapov dnešných politikov či ako sa zabýväva v dnešnom supermarkete kultúry, nebudete sami...

*P.S.*₂
Pravdaže, aj s naším recesistom si neúprosná realita občas zažartu-je. Napríklad vtedy, keď sa nám na s. 67 pokúša namiesto svetozná-meho výtvarníka Jozefa Jankoviča podhodiť akéhosi neznámeho „Jána“... (O tom, že by prekladateľ Janko Jankovič fušoval aj do grafiky neviem nič...)

*P.S.*₃
Kali K. Bagala, tuším, spúšťa novú edíciu – Pamäti. Aspoň tak to pre-zrádza prebal aj prvá potlačená stra-na; no tiráž to nepotvrduje. A tak možno len hádať, či ide len o ďalší recesistický bluf, alebo nebudaj o prvý príznak senilnenia jeho na-veky mladej autorskej ekipy...
Viliam Marčok

S príbehmi divadla súvisí aj naša súťaž. Kniha publicistu a divadelného vedca Andreja Mafašika *Pohyb slovenskej drámy* (Svojpomoc 2005) ma-puje zhruba tri desaťročia aktivít okolo našich divadiel so zámerom predostrieť *objektívnejší obraz o stave našej diva-delnej kultúry* (s. 9). Autor zvolil pre svo-je rozprávanie dynamický prístup, v ktorom sa prelinajú osobné spomienky s odbornými a divadelno-kritickými tex-tami. Čitatelia, ktorí majú záujem zozná-miť sa s problémovým prierezom ne-dávneho a súčasného slovenského di-vadla, môžu poslať kupón **Svoj-pomoc** zo s. 11 do 1. marca.

Rádio D E V Í N | Slovenský Rozhlas 2

Pre všetkých, ktorí si svoj literárny obzor dopĺňajú aj z vysielania Slo-venského rozhlasu, tu opäť máme nie-koľko literárnych tipov z Redakcie ume-leckých programov košického štúdia.

16. februára po 20. hodine na okruhu Slovensko 1 uvidíme roz-hlasovú poviedku Jonáša Záborského **Hlovík medzi vzbúreným ľudom**. Evanjelický farár Adam Hlovík patril v pr-vej polovici 19. storočia medzi význam-ných slovenských učencov, šíriteľov viery i kultúry. Počas Východosloven-ského povstania padol do zajatia miestnych vzbúrencov, ktorí boli od-hodlaní ho popraviť. Dostal však možnosť odsľúžiť ešte svoju poslednú omšu, pomocou ktorej sa pokúsil o záchranu nielen svojej duše, ale aj duší rebelujúceho ľudu, ktoré boli v za-jatí povier a alkoholu. Prózu pre rozhlas zdramatizoval Štefan Kasarda a s her-cami východoslovenských divadiel ju režijne naštudovala Hana Makovic-ká-Hajdová.

Na okruhu **Rádio Devín v ten istý deň** už ráno **o pol desiatej** uvidíme prózu Andrzeja Stasiuka pod názvom **Slovenská dvojstovka**. Ukážka je z je-ho najnovšej knihy ***Cestou do Ba-badagu***, ktorá získala poľskú literárnu cenu Niké. Obsahuje cestopisne lade-né prózy, ktoré sa tematicky viažu k Albánsku, Maďarsku, Moldavsku, Podnestersku, Rumunsku a Sloven-sku. Geografia stredoeurópskeho re-giónu tu vystupuje predovšetkým ako metafora Stasiukovej rozľahlej vnútor-nej krajiny.

Poviedka *Perspektíva* maďarského spisovateľa Györgya Spiróa, zaradená do **Svetovej prózy pre mládež**, nás uvedie do sveta detstva prežívaného v Maďarsku na prelome štyridsiatych a päťdesiatych rokov. Okrem veľkej his-tórie v pozadí sú to tie najfantastickejšie hry, do ktorých sa ponorili chlapec a je-ho opatrovateľka. Perspektíva, samo-zrejme, súvisí s kreslením – a s veľko-lepými odhaleniami na tému svet a ľudia. Uvedieme ju **22. februára o 17. 30 na Rádiu Devín**.

Do mrazivej sibírskej zimy a osudov ľudí bez perspektív sa presunieme **24. februára o 19.30 na Rádiu Devín**. V tridsiatych, štyridsiatych a päťdesia-tych rokoch 20. storočia bolo v Soviet-skom zväze neprávom odsúdených a uväznených niekoľko miliónov ľudí. Ich osudy a snaha o prežitie v krutých podmienkach sibírskej divočiny a ešte krutejším zovretí táborov, známych ako Gulag, sa stali námetom mnohých trpkých a pre nás neuveriteľných prí-behov. Ponúkame vám rozprávanie Varlama Šalamova, takisto bývalého väzňa. Počúvajte čítanie z pokračova-nia jeho knihy nazvanej ***Kolymské po-viedky***.

KNIHA ROKA 2005

Stav k 31. januáru

KNIHA ROKA

Počet hlasov

1. P. Vilikovský: Čarovný papagáj a iné gýče – Slovenský spisovateľ 121

2. M. Hvorecký: Plyš – A. Marenčin – Vydavateľstvo PT 113

3. P. Urban: Obrázky z raja – Artis Omnis 107

4. L. Varga: Hviezdny generál – Knižné centrum 51

5. D. Podracká: Zielpunkt / Pani Cogito – Sofa 27

DEBUT ROKA

1. P. Urban: Obrázky z raja – Artis Omnis 118

2. O. Malý: Peklo v raji – SAUL 93

3. P. Nagyová-Džerengová: Chcem len tvoje dobro – Ikar 91

4. Karol D. Horváth: Karol D. Horváth – LCA 41

5. M. Veselková: Najzvláštnejšie je nefúbiť ťa – Slovenský spisovateľ 39

VYDAVATEĽSTVO ROKA

1. Ikar 180

2. Vydavateľstvo Slovart 110

3. Artis Omnis 104

4. Slovenský spisovateľ 61

5. Knižné centrum 51

ANKETOVÝ LÍSTOK 2005

1. Na KNIHU ROKA navrhujem:

.....

(autor, názov, vydavateľstvo)

2. Za DEBUT ROKA navrhujem:

.....

(autor, názov, vydavateľstvo)

3. Za VYDAVATEĽSTVO ROKA navrhujem:

.....

Meno a adresa odosielateľa:

.....

(podpis)

Svoje hlasy do ankety Kniha roka 2005 posielajte len na anketových lístkoch, NIE NA XEROXOVÝCH KÓPIÁCH. Platné sú anketové lístky obsahujúce aspoň jednu odpoveď na jednu anketovú otázku, ktoré majú čitateľnú adresu odosielateľa s PSČ a vlastnoručným podpisom. Hlasy posielajte len knihám, ktoré vyšli v roku 2005. UZÁVIERKA ANKETY je 28. februára 2006.

Objednávam si dvojčlenník KNIŽNÁ REVUE

na rok 2006 od čísla

Cena jedného čísla je 10 SK, dvojčíslo 20 SK. Predplátné 260 SK.

Meno, priezvisko (organizácia)

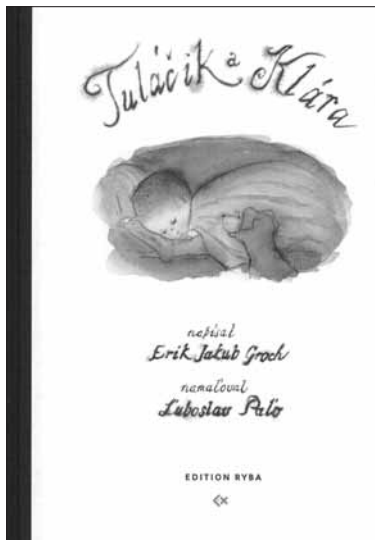
Miesto

Ulica

PSČ

Vyplnený objednávkový lístok pošlite na adresu: Knižná revue, Námestie SNP 12, 812 24 Bratislava, e-mail: krevue@litcentrum.sk

Tuláčik v novom kožuchu



Erik Jakub Groch: Tuláčik a Klára
Trnava, Edition Ryba 2005

V druhom vydaní rozprávky **Tuláčik a Klára** ma upútal tirážový údaj, že ide o upravené vydanie. Zaujímalo ma, v čom sa nové vydanie z roku 2005 v *Edition Ryba* líši od predošlého z roku 2002 z *Tichej vody*. Keďže už predoslé vydanie sa mi páčilo, chcela som sa pozrieť bližšie na to nové, pochopiť, prečo sa autor rozhodol vrátiť k textu a ďalej na ňom pracovať. Zároveň som si pomyslela, že v literárnej obci by podobné momenty nemali zostať nepovšimnuté. Nuž teda k veci.

Je to stále ten istý Tuláčik, ale má nový kožuch. Všetky jeho príbehy sú na svojom mieste, pôdorys knihy sa nezmenil. Text však má vycizelovanejší a sústredenejší výraz. Časom alebo azda aj vplyvom ilustrácií sa rozprávač dostal svojej postave viac pod kožuch. A tak je psík viac psom. Jeho sny sú viac snami v snovej neurčitosti i detailoch.

Domov

V príbehu sa Tuláčik nerozplače, lebo **všetko bolo strašidelné**, ale preto, že **obloha stmavla a vyzerala ako hlboké jazero, oveľa hlbšie ako koniec Tuláčikových labiek**. Sníva sa mu **reťaz celá z kostí**. Psika viac nezaujíma stav čistoty okien a plot bez dier, dom vidí zvnútra, dôležité je, že **v každom rohu je príjemne**. V rozprávani víťazí presnosť – kým pred troma

Niekoľko z básnikov ruského strieborného veku – bola to Cvetajovová alebo Pasternak? v korešpondencii s Rilkom – vyslovil presvedčenie, že každou novou básňou sa autor nanovo vyslovuje, kladie na papier vo svojej úplnosti – to musí byť Pasternak, ten stále prepisoval svoje staršie básne, akoby chcel nanovo a ešte presnejšie povedať to svoje. Takáto úvaha smeruje k tomu, že Poézia je jedna, a v tom zmysle všetci básnici sú len jedným Básnikom, ktorému prepožičiavajú svoje hlasy.

V súlade s tým je aj Eliotov výrok, že každé nové umelecké dielo mení poriadok v literatúre. Dnes ho budem parafrázovať v tom zmysle, že to isté sa deje na úrovni jednotlivého básnického osudu – pri spätnom pohľade na napísané. Lebo u Erika Grocha tieto premeny nevnímam na úrovni jednotlivých básní, ale v tom, ako zostavuje nový knižný výber z vlastnej poézie novej a staršej. Dnes však nebudem hovoriť o jeho básňach, ale o rozprávke.

rokmi Tuláčik videl, že **na oblohe zasvietili hviezdy**, dnes už vie, že to **tma odhalila na oblohe hviezdy**.

Tuláčik sa asi naučil čítať, lebo slávnú herečku *Merilyn* nahradila spisovateľka *Virdžínia*, a tak sa Klára môže cítiť ako *vlkova kamarátka*. Mohla by sa cítiť aj ako hviezda, to je však na autovi – pre nás je podstatné len smerovanie k metafore, skrývajúcej možnosť ďalšieho rozvinutia v príbehu. *Vlkova kamarátka* je výborný obraz pre detskú túžbu mať nejaké zviera, priateľ a so zvieratám.

Kosť

Keď sa Tuláčik prebudí dnes, **všetko okolo neho sa neusmieva**, ale keďže je hladný, **zatmie sa mu v očiach**. Jasně, veď je taký hladný, že už aj v kľučke vidí kosť. S týmto obrazom pracuje pekne aj ilustrátor.

Sláva

Pri tomto príbehu mi prichádza na um ruské príslovie: „urazte ma a budem básnikom“. Pôvodné **zavýjanie na mesiac** je málo urážlivé a obyčajné **zavýjanie** potrebovalo byť uvedené do vzťahu k presvedčeniu, že **Už je to len spievanie**.

Bol sám sa upresňuje na **bol sám oveľa dlhšie ako chcel**. Kľúčové slovo **odšťahovať** sa mení na jednoduché **odísť**. Prázdnotu **od povaly po pivnicu** oveľa lepšie vyjadruje veta **všade, kde ho mohol niekto čakať, ho nikto nečakal**.

Vôbec, čo sa týka slávy, o nej nám Tuláčik, či jeho autor o tri roky hovorí niečo celkom iné.

Prvé vydanie:

Ale keď sa ráno zobudil, Klára spala vo svojej posteli. Medveď bol na lúke. Líška v brlohu.

Všetky zvieratká sa vrátili.

„To je dobre,“ povedal si Tuláčik tíško, aby nezбудil Kláru.

A tešil sa, že **nie je slávny. A sám**. Druhé vydanie:

A keď sa zobudil, všetci stáli okolo neho. Klára mala ruku na uchu. Medveď mal ruku na uchu. Líška mala labku na bystrom uchu.

Všetci načúvali.

„Kohosi čakajú,“ – pomyslel si Tuláčik. – „Alebo na niekoho zabudli.“

Tuláčik nastražil uši, ale nič nepočul. Trvalo to dlho. Bolo to nepríjemné. Nakoniec urobil Tuláčik niečo, na čo by si nikdy nepomyslel. Pomaly, z ničoho nič, a potichučky, že to nemohol ani on sám začuť, precedil po medzi zuby:

„Lá-lá.“



Smoking

sa z **obleku pre pánov** mení na **vznešenú handru**, obliecť sa doň znamená **vyzerať dôležitejšie**, ale **vyzerať ako niekto iný**. Ak to robí váš priateľ, adekvátnejšie než sa nad tým **usmiať** je **vzdychnúť si**. Veď biedny Tuláčik vo fraku nevyzerá **smiešne**, ale ako **bývalý pes**.

Krtko a zajac v druhom vydaní neignorujú psa tým, že beztrešne robia to svoje, ale ožívajú, stávajú sa mu partnermi, kriticky reagujú na citáty, ktoré si Tuláčik vypožičal podobne ako smo-

king: nielenže ich používa v nevhodnej situácii, ale on – **bývalý pes** chce nimi meniť zvieratá... Nad Klárinou vetou **Smoking nie je neodolateľná pieseň** musí Tuláčik **dlho** premýšľať, než sa vráti k svojmu pôvodnému určeniu.

Správane zvierat je v novom vydaní charakterizované metaforicky – veď ak má **zajac od mrkvy červené oči**, je zrejme, že im **zjedol všetku mrkvu v záhrade**.

Látka rozprávky bola dobrá a Smoking prešitím veľmi získal.

Hodiny

Kým pôvodné Tuláčikovo pozvanie Kláry na večeru v závere tohto príbehu otvára motív, ktorý sa rozvinie v záverečnej rozprávke, v jeho prepracovanej podobe Tuláčik namiesto neho zopakuje príbeh o čase a zastavení času vo všeobecnej rovine. Je to dobré riešenie, suma príbehu v závere rozprávky. Zacytujeme: **A pretože sa nikam nepohnúli, možno sa doteraz kukajú na svet, ktorý na nich neprestajne čaká**. Slovo **kukajú** autor v citovanej vete použil len preto, lebo v kontexte rozprávky odkazuje na hodiny s kukučkami.

Kúzelník

Príbeh je temer bez zmien, až na vsuvku, kedy Tuláčik povie: **Videl som aj niečo také, čo nie je vidieť. Ohne všetko na svete. – Vietor, – odpovie mu Klára.**

– **Možno vietor**, otvorí problém Tuláčik. A neviditeľný vietor pripraví všetko pohlcujúcu noc.

Margita

Tento príbeh je bez zmeny, myslím, že sa ani nedá vylepšiť: odohráva sa medzi dvoma obrázkami – Kláriným a Tuláčikovým.

Pripomeňme si ho pre vlastné potešenie z radikálneho rozvinutia obrazu: **Zelená stena pripomína obrázok.**



Modrá stena pripomína zelenú stenu, na ktorej visel obrázok. A Tuláčikovi je zle. Preto **Klára zbúrала stenu. Tehly zo steny vyniesla von a zakopala do zeme. Omietku pozametala a vysypala do jamy. Nakoniec umyla podlahu a vodu vyliala do potoka.**

A predsa sa v Tuláčikovom obraze objavajú farby tej steny – **zelená tráva, modrá obloha**.

Pôvodná knižná tvorba pre deti má na Slovensku veľkú tradíciu, a tak vo vizuálnej podobe Tuláčika, v ilustráciách Luboslava Paľu človek našej kultúry cíti echo ilustrácii Smelého zajka Čigera-Hronského.

Je to po rokoch opäť kvalitná detská kniha – s presahom, ktorý čímsi pripomína knihy Richarda Bacha. Keďže kniha bola preložená do viacerých jazykov, bez veľkého hluku sa wpisuje do širšieho literárneho kontextu.

Tuláčik bol už aj pred troma rokmi milé šteniatko. Ale teraz vyrástol a vybral sa do sveta. Medzi deti, a tých, čo im čítajú. Najprv šiel do Talianska – lebo tam žil jeden jeho priateľ Chudáčik a priateľka Klára. Odtiaľ šiel potom do Poľska, lebo tam majú Chudáčik a Klára asi najviac priateľov. A niekedy cez leto pôjde do Francúzska, lebo Chudáčik tú krajinu a jej reč veľmi vycháľoval.

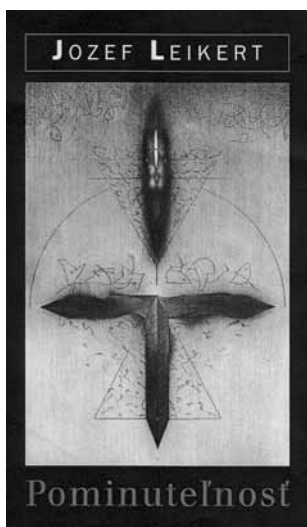
Ak ste sa s Tuláčikom zoznámili pred troma rokmi, nemyslite si, že ho už poznáte. Tri roky v živote psíka – to je dlhý čas.

Anna Amadina

Jozef Leikert

Pominuteľnosť

V doslove piatej básnickej zbierky Jozefa Leikerta s výstižným názvom **Pominuteľnosť** sa píše, že sa vyníma z radu súčasnej plytkej a vyprázdnenej básnickej tvorby. Už aj tým, že istým spôsobom sa zaraďuje do prúdu vážnej, spirituálnej slovenskej poézie, ktorá vyjadruje naliehavú potrebu intelektuálne náročnej lektúry. Nie je to poézia výbojná, ani konfrontačná, ani úniková. Naopak: je uzavretá, spontánna a zámerná. Obohacuje a provokuje: čistotou mysle, vyrovnanosťou umu a jemnosťou srdca. Prizma bolesti je prizmou láskavej pravdy o sebe, o nás, o svete. Piata básnická zbierka J. Leikerta práve vychádza vo vydavateľstve Luna.



I
Kostolná lavica
doširoka zodratá od hriechov.
Aj kľáčadlo uhlo
na jednu stranu,
bojí sa posledného
rozhréšenia.

Veža plná netopierov
a dotĺčených zvonov.

Srdce
zakaždým mláti
na to isté miesto,
plače,
zvoláva
na tiché priznanie.

Život dlhý ako roráty,
uzímané rána
a nevyspaté oči.

Boh skúša,
koľko vydržíš.

Poumývaš zore
a vyzbieraš kamene,
ktoré potkávajú
kosu.

Zdvihneš
popadané tiene
a preglgneš tisíckrát
preoranú pravdu.

II

Vrátiť slová krokom
a naučiť stromy lieťať.

Ako málo
stačí vetru,
aby spoznal
všetky svetové strany.

Raz aj tak
rozfúkne naše kosti.

Prach sme
a na prach sa obrátíme.

Nezostane po nás nič,
ani štipôčka soli
do nedeľnej polievky.
Len
veľké kuracie oči
nás špehujú.

A spadnutá lyžica
pod stolom.

A na stene

prachom zaprášený Kristus
s trňovou korunou
priklincovanou do tváre.

III

Za oknom
zastal rozkročený orech,
nevie sa dočkať
vyzliekania z kože.

Necúva,
iba tupo hľadá
do diaľky.

Koľko zloby
a nenávisti
je medzi koreňmi
a konármi.

Človek
je nepolepšiteľný
ako milión ráz predtým.

A nepoučiteľný.

Boh najlepšie vie,
čo za ovečky
stvoril.

Slnko svieti
na každého
rovnako,
aby aj noční vtáci
mali deň.

IV

Posmrtná maska
si nalepila fúzy.

Zježené a snehom
zaľúľané.

Krajšiu krajinu nenájdeš,
ako sú lupene
jabloni vo vlasoch.

Boleť
je prívetivejšia ako smrť.

Aj keď nechceš,
zubatá si ťa nájde
a odvedie pred oltár.

Si jej.

Jedného dňa
ti zakýva bielou
vreckovkou.

Ak by si sa lepšie pozrel,
uvidel by si na nej
svoj monogram.

Taká je pozorná,
presná ako britva.

Len raz
potiahne uzol na viazanke
a vyrovná
strapce na koberci.
Nelietať si
podľa desiatich Božích
prikázaní.

V

Lásku
si hľadal aj tam,
kde nikdy nebola.

Pričasto si sa
zdôveroval stoličkám.

Klesal si k ich nohám
ako strom napadnutý
úplavicou.

Červotoč ťa hľodala
a ty si jej podal
aj druhú ruku.

Kýpeť.

Čo na srdci,
to na jazyku,
ako vravieval starý hrobár,
ktorý vedel o živote viac
než jeho lopaty.

Pred každou
slávnosťou všetky namočil
do vody,
aby napučali.

Muži
aj tak po smrti týždeň
zarastajú.

Ženy sa začnú podobáť
na milencov,
ktorí prešli ich autostrádami.
Čo všetko vyryli
do ich stehien.

Citujeme...

„...niektorí ľudia u nás doma sa stále sťažujú na pomery, ktoré u nás vládnu, a sú presvedčení, že čím ďalej na západ sa dostanú, tým lepšie všetko funguje... Je to však naozaj tak? Možno sa v Leeds nachádzajú veľké budovy, široké ulice a nákupné strediská, no očividne tam vládne taký istý chaos ako u nás, len s tým rozdielom, že tu, na ďalekom západe Európy, väčšinou nikomu ani len nenapadne sa naň sťažovať.“

Hana Lasicová: Sedím si v Manchestri na kameni a je mi...? Bratislava, Q 111 2005

Príjemný začiatok

Anton Rákay: Dlhá cesta
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku
slovenských spisovateľov 2005

Bolo to revolučne neodolateľné, keď do viktoriánskeho Anglicka zakočoval cigánik – krásny vznešený divoch. Mladé gróffy odrazu nebavi posedávať pri čaji so svojimi impotentnými aristokratmi a matkami... Pozrite si to v poviedke D. H. Lawrencea. Potom vám možno príde ľúto, že u nás sa v súvislosti s rómskou otázkou hovorí najmä o sociálno-ekonomických ukazovateľoch... Nedá sa o tých našich „vznešených divochoch“ povedať čosi efektné?

Zdá sa, že občas áno... Pretože na pulty kníhkupectiev sa dostal román Antona Rákaya, autora kultivovane populárnych príbehov o najpálčivejších otázkach nášho zdravotníctva a spoločnosti. V tom poslednom sa problémy sterilizácie, postoja cirkvi a Európskej únie, najmä však problémy Rómov vysvetľujú dôsledne a otvorene... A efektne.

Zložité javy majú často viacero pravdivých tvárí. Nedobrovoľná sterilizácia môže byť začiatkom genocidy, ale i jedinou možnosťou záchrany života. A lekár z nej obžalovaný môže mnohých zachrániť. Inštitúcie Európskej únie iniciujú nie celkom pochopiteľné procesy, ale i záslužné projekty. Cirkev občas zaujme drasticky konzervatívny postoj, no vie byť i chápaná a nápomocná. V Rákayovom románe je najzložitejším problémom samotné rómske etnikum a jeho tajomná podstata. Objasňuje ju najvznesenejšia divoška – najstaršia a najjasnozrivejšia dáma v osade: „*Toto je naša lung drum – dlhá, predlhá cesta bez*

konca kraja... možno sa raz naučíte rozumieť napríklad aj našim pesničkám... v nich sa často spieva o návrate domov, ibaže to nie je len také... my Rómovia totiž nijaký skutočný domov vlastne nemáme... je vôbec možné snívať o niečom, čo asi v skutočnosti ani neexistuje?“ (s. 127) Tu autobiograficky ladený hrdina – mladý doktor s dušou spasiteľa – pocíti i osobnú spriaznenosť, a keď stretáva osudovú ženu, začne sa rozvíjať najvýraznejší príbeh tejto knižky. Príbeh trocha banálnejší než skutočné problémy v pozadí, no plný silnej atmosféry. Osudová žena stelesňuje fascinujúco chladnú dokonalosť a desivú krásu. Diskrétna, ale pevne sa ho naveky zmocnila; a čoskoro sa prejavila i jej chladná brutalita: „*Je konic. Čím skôr to prijmeš, tým to bude pre teba lepšie... nedramatizuj to*“ (s. 13). Nečudo, že láskavý doktor zopár rokov zúfa, no pri práci ho akoby nechtiac stretne šťastie. Už nie s chladne dokonalým, ale s poeticky ľudským stvorením záživu vzrušujúci happyend. No je to záver rafinovane otvorený. Zárodok príbehu o dlhoročnom smútení vznikol počas podobne vzrušujúcej noci. Čo vyzerá ako cieľ, môže byť vždy len štartom – začiatkom ďalšej cesty.

Podobne je to i s Rómami – pán doktor azda dosiahol svoj cieľ, podarilo sa mu odhaliť ich múdrosť, šarm, inakosť... No i tak sme všetci na začiatku. Na začiatku dlhej cesty, ktorá vedie od schátraných osád k fascinujúcemu svetu vznešených divochov. Musia ňou kráčať oni – kým nám neukážu, čo je v nich. Musíme ňou kráčať my – kým nepochopíme. Je to však príjemný začiatok.

Iveta Laurincová

Pod srdcom jej rozkvitajú ľalie

Radoslav Tomáš: Chlapec
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku
slovenských spisovateľov 2005

Básne debutu Radoslava Tomáša *Chlapec* vyrastajú zo zážitkových fondov vzťahujúcich sa na jeho dedinský domov (hoci v zbierke sa objavujú aj mestské motívy), na rodinné prostredie a na rodnú krajinu, na detstvo, na odchádzanie z domova (ako iní pred ním aj tento autor spoznáva, že básnik nikdy neodchádza), a v nemalej miere na prvé ľúbostné kontakty. Autor sa sústreďuje na zachytenie zvyčajne nako nenápadných, ale intenzívnych chvíľ bytia a spolubytia s blízkymi ľuďmi a s blízkym priestorom. Verše sú neraz správou o fascináciách, uneseniach (napr.: „*Vo vysokej tráve sa končí zem / a začína sa obloha*“ – *leto básnikov*).

V básni *chlapec a krajina*, tretej od staršej, čítame „*chlapec je už starší*“, ale celú zbierku charakterizuje chlapčenské videnie, vyznačujúce sa veľkou mierou citlivosti, ba ostychu, čistoty a magickosti. Ak Tomášovu báseň chápem ako hodnototvorný akt, ako hodnotu vnímam už samu jemnosť optiky vyrastajúcu z jeho senzibility. Autorova báseň vie aj o dvojitosti človeka, nielen o jeho láskavosti, ale aj o latentnej i o otvorenej nenávisti, o nenávisti v nás i v našom okolí. Už v prvej básni zbierky lyrický subjekt v sebe tíši vlka, čo je pre významové gesto zbierky symptomatické. Senzibilný lyrik R. Tomáš v rámci svojej predstavy básne celkom organicky dáva priechod aj citovosti. Básnik si spontánne uvedomuje, čo je v živote najdôležitejšie, a pred tým sa nebráni dojatiu (napr. pred predstavou partnerkinho materstva v básni *anjel*).

V Tomášovej lyrike je nápadná dostredivá intencia k elementárnosti, premietajúca sa v sústredení sa na relatívne vymedzený okruh vecí či objektov. Nejde mu teda o zachytenie sveta v jeho mnohosti. Základné veci či objekty

utvárajúce zátišie alebo krajinu, čo sú často sa prelínajúce mody autorovej lyriky, sa decentne zvýznamňujú, nadobúdajú platnosť (aby som sa inšpiroval terminológiou Andrey Boknikovej) ikonizovaných znakov domova a detstva. Zameranie na elementárne veci pripomenie skorého Štefana Strážaya, ale aj skorého Jána Ondruša alebo Gennadija Ajgiho. Najbližšie má Tomáš k Strážayovi (zrejme aj preto, že v istom období svojho života a tvorby sa zdržiaval v popradskom priestore, kde debutant vyrástol), po rokoch v slovenskej lyrike znova, tentoraz iným spôsobom, oživuje jeho model básne a niektoré Strážayove motívy či obrazy sa v odlišnom štruktúrovaní stávajú súčasťou jeho textov.

Tomášova báseň sa zakladá na minimalistickej úspornosti a na zmyslovom vnímaní a metaforike. Na to prvé poukazuje už prevažujúca jednoslovnosť názvov básní a ich krátky rozsah. Autor rozohráva celú škálu senzuálnosti, pričom odlišné zmyslové vnemy sa často synesteticky stretávajú v jednom obraze. Niekedy pri tvorbe metaforý účinne presahuje hranice transparentnej zmyslovo vnímateľnej podobnosti bez akejkoľvek ujmy na presnosti vyjadrenia, napr.: „*prsia / spievajú ako kohút*“ (*plachosť*), „*a niekde pod srdcom / jej rozkvitajú ľalie / alebo iné bijúce zvony*“, „*modrá je keď / po daždi vyjdeš von / a nadychneš sa*“ (*pod srdcom*), „*bosá voda chodí / mokrymi ulicami*“ (*krajina*). Využitie sakrálnej symboliky (anjel, ľalia, zvony a i.) súvisí s evokáciou očarujúcej zračnosti a čistoty. V Tomášovom svete posvätné nie je mimo každodenného, je súčasťou konkrétneho ľudského a krajinného, ich najvyšším hodnotovým stupňom. Sestra alebo milá sa premieňajú na anjela a v básnikovej krajine stretneme Krista: je, pravdaže, „*pšeničný*“ a za dedinou „*prechádza sa / spolu s vetrom*“ (*motýľ*).

Tomáš sa sústreďuje najmä na lyriku pocitov, a tak aj pri niektorých jeho me-



taforách môžeme hovoriť o pocitovej podobnosti. Viaceré obrazo-tvorné a iné výrazové postupy svedčia o črte uvedomelosti v poetologickej výstavbe básne. V zbierke zaregistrujeme vnímavosť na viaceré podnety, prinášajúce osvieženie básnického výrazu (napr. využitie hypalagy, t. j. presunu slova z jednej syntagmy do druhej, kde nadobúda metaforický charakter: „*v hrnčeku s popraskaným čajom*“ – *akási jesenná nedeľa*).

Tomášova knižka je v súčasnom literárnom kontexte návratom k pozitívnemu (k jemnosti, k chvejivosti, k dotyku, k postihovaniu zračnosti bytia a kontaktov s blízkymi a okolím, k citovosti). Zaujme zážitkovým krytím básne a zreteľným výrazovým úsilím. Našu sympatiu k nej vzbudzuje i to, že nám pripomenie vlastné básnické začiatky.

Ján Zambor

Múdrosť nažitého

Jaroslava Blažková: Happyendy
Bratislava, Aspekt 2005

Pre moju generáciu boli šesťdesiate roky minulého storočia neodmysliteľne späté nielen s Mladou tvorbou, mesačníkom pre literatúru a umenie, ale aj s menom Jaroslavy Blažkovej ako autorky (z okruhu Mladej tvorby), ktorá zvirila naše literárne vody a vyvolala búrlivé diskusie medzi kritikmi. V knižnom debute *Nylonový mesiac* (1961), ako aj v poviedkovej zbierke *Jahniatko a grandí* (1964) priblížila pocitový svet mladých ľudí, nekonvenčných, odmietajúcich vychodené životné cesty. Jej prózy, v ktorých bolo prítomné gesto vzbury, no zároveň náznak hľadacstva vlastných ciest, patrili v tej dobe u nás k najčítanejším. Vnímala som ju tak trochu ako slovenskú Saganovú, jej „saganovstvo“ (touto paralelou ani v najmenšom nespochybňujem originalitu Blažkovej textov) však bolo ukotvené v domácom pomeroch, vychádzalo z reality, ktorú sme vtedy žili, z problémov, ktoré nám boli dôverne známe...

Po tom, ako autorka koncom šesťdesiatych rokov emigrovala s rodinou do Kanady, „stratila sa“ z literárneho obzoru a za jej spisovateľský návrat po vyše dvadsiatich rokoch možno ďakovať vydavateľstvám Aspekt a Q 111. (Tieto nielenže sprístupnili nášmu publiku autorkine staršie texty, ale spolupráca s nimi inšpirovala spisovateľku aj k novej tvorbe). Blažková vstúpila do našej literatúry druhýkrát, tentoraz ako autorka so

„zdvojenou“ perspektívou, so skúsenosťou života v dvoch odlišných krajinách, v dvoch vzdialených kultúrach. Hoci explicitne nezďorážuje tento moment porovnávania, cítime ho v pozadí jej próz, zľahka naznačený, a predsa postrehnuteľný. Azda to ani inak nemôže byť, pretože Blažkovej prózy nie sú odosobneným zobrazovaním, ale zaznamenávaním prežitého, preciteneho či dobre odpozorovaného, v najväčšej miere platí toto konštatovanie práve o najnovšej knižke *Happyendy*: je to próza obrátená „do vnútra“, a aj keď hovorí o veciach (ľuďoch, príbehoch) situovaných vo vonkajšom svete, je predovšetkým subjektívnu, až intimnou výpoveďou. Podľa mňa sú *Happyendy* jej najlepšou knižkou, po ktorej sa dá opakovane siahať, začať čítanie hociktorou kapitolou, či hociktorým listom – Blažková totiž knižku koncipovala ako listy priateľke a takouto epistolárnou formou vypovedá o jednom nelfahkom úseku svojho života. Próza vznikala v rokoch 2002-2005, v čase, keď sa autorka venovala opatere ťažko chorého manžela, zaznamenávala jednotlivé „udalosti“ v ich živote (napríklad cesta s manželom k holičovi, obdiv náhle rozkvitnutého orgovánu, popíjanie horúceho čaju za zimným oknom – a spomínanie: na Bratislavu, na mladosť, na štyridsať rokov manželstva...).

Každý list-kapitola má sice svoje charakteristické témy, všetky sú však spojené tou najhlavnejšou, o ktorej sa niekedy ani priveľa nerozpráva, na ktorú však

autorka – a spolu s ňou aj my – najviac myslí, témou spoložitia dvoch blízkych ľudí, z ktorých jeden odchádza a ten druhý sa mu usiluje ulahčiť, skrášliť roky odchádzania. Zaznamenávanie, písanie sa stáva pre autorský subjekt priestorom obrany, úľavy, ale aj (ľudskej aj spisovateľskej) sebarealizácie, možno to znie paradoxne, ale ako čitateľka som mala pocit, že autorka zažila pri písaní radosť, radosť tvorby, ktorá mení zaťažujúcu skutočnosť na odľahčujúci text.

Blažková ani v tejto knižke nestratila svoj jemný, predtuchou blížiaci sa temnoty podfarbený humor, s ktorým opisuje rodinný život po tom, ako manžela postihla choroba – doluje z tragického úsmevnosť, takmer komickosť. Ako zrelá spisovateľka zvyšuje triviálnu každodennosť, monotónnosť prežívania, opatrovateľské úkony, ubíjajúce povinnosti, drobné dialógy so susedkami, útržkovité myšlienky, spomienky, postrehy, na literárnu tému, ktorá má silu – aj vďaka tomu, ako je spracovaná – oslaviť. A aj odovzdávať múdrosť, nie akademickú, teoretickú, ale oveľa cennejšiu „obyčajnú“ životnú múdrosť získanú zo ženskej skúsenosti a vyjadrenú napríklad aforizmom: „V starobe človek potrebuje optimizmus, ak ju má prežiť.“ Jaroslava Blažková dokázala v *Happyendoch* nasýtiť zaznamenávanie ťažkej, skľučujúcej životnej situácie optimizmom presakujúcim aj do vnímavých čitateľov a čitateľiek. Je to devíza, ktorá nie je v literatúre samozrejmosťou.

Etela Farkašová

Na noži

Príchut' jednoduchých riešení

Ľubomír Motyčka: Slovensko 2068
Banská Bystrica, Cestovateľ 2005

Roku 2068 už vyvolení nebyvajú vo vilách, ale v celých mestách pod kupolami. Kľanú sa bohu konzumu a reklamy. Potomkovia zbohatlíkov uviazli v stroji pôžitkárstva natoľko, že sa stali jeho otrokmi. V obave z poklesu životnej úrovne takmer jednotaj pracujú, ženy v obave o výzor takmer nejedia a presadzujú kult svätej anorektičky. Nečistý a slizký styk dvoch pohlaví je nahradený hygienickým a časovo úsporným samosexom. Ľudia sú čoraz slobodnejší od druhých ľudí, sú viac sami než sebou. Individualizmus zvíťazil, individui však niet, sú len trosky čumiace na billboardy.

Takto Motyčkom hyperbolizovane podaný obraz triafa viacero boľavých miest súčasnosti a v tradiciách antiutopickkej literatúry ich domýšľa. Autorove postrehy sú zaujímavé, takže vás miestami zamrazí. Nemusíte sa však báť. Okrem miest pod kupolami je tu ešte vidiek, ktorý skrýva zdravé zdroje, takže napokon sa udeje návrat k prírode, bohu a tradičným hodnotám.

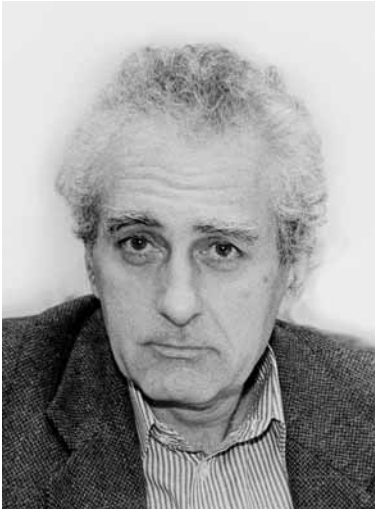
Motyčkova knižka ponúka volanie zdravého rozumu, vnímaného v atmosfére osvietenstva 18. storočia samospasiteľne. Svet je snímaný v lineárnej postupnosti a plošne, veci sú predvidateľné a zvrätiteľné veľmi jednoducho – stačí len chcieť a načim sa zamyslieť. Žiaľ, takýto myšlienkový koncept v kontexte dnešnej situácie vyznieva sice osviežujúco, chvíľami podnetne... no predovšetkým archaicky a naivne.

Myšlienková jednoduchosť je umocnená spôsobom stvárnenia. Motyčka rozpráva svoj príbeh pomerne pútavo, jeho štylistika je však miestami neobratná a zavaňa príchutou realizmu konca devätnásteho storočia.

Možno, že i v tomto prípade ide o cielený návrat autora k hodnotám, tentoraz slovenskej klasiky. Mám však dojem, že väčšina dnešných čitateľov, naladených na úplne iný komunikačný kód, hru nepochopí a odmietne.

A potom škoda pekných myšlienok i zaujímavých karikatúrne poňatých ilustrácií Pavla M. Kubiša, ktoré text obohacujú nielen svojou atmosférou, ale i novými výroky a pohľadmi naň. Jednoducho, veci dnes už nie sú také jednoduché, ako by sa chcelo a je občas potrebné dobe primerane sa vyjadrovať. Asi tak, ako to /ne/robí autor tejto recenzie.

Miloš Ferko



Mikuláš Kočan: Diabol

Básnik, dramatik, autor rozhlasových hier a televíznych hier pre deti Mikuláš Kočan oslavuje tento mesiac šesťdesiatku. Vyštudoval dramaturgiu na Divadelnej fakulte Vysokej školy múzických umení v Bratislave, pracoval ako dramaturg vysielania pre deti a mládež v Čs. televízii v Bratislave. Svoju tvorivú činnosť začal najprv poéziou, ľúbostnou a prírodnou lyrikou a poetickými výpoveďami. Vydal tri zbierky – básne sú opismi celkom konkrétnych životných zážitkov mladého muža, v ktorých reflektovanú epickú situáciu na lyriku transformuje až autorský komentár vrcholiaci v pointe. Mikuláš Kočan sa neskôr začal výlučne venovať dramatickej tvorbe, píše pre rozhlas, televíziu a divadlo. Vo väčšine svojich divadelných hier sa venuje kritike morálnych problémov spoločnosti, premenami spoločnosti a medzigeneračnými vzťahmi. Vydal básnické zbierky **Chvenie** (1965), **Nevesta v daždi** (1970), **Z blata a slamiiek** (1974). Napísal divadelné hry: *Kastelán* (1976), *Závrat* (1977), *Kolotoč* (1979), *Gadžovia* (1981), *Playback* (1983), *Horúci zemiak* (1985), *Húsky, húsky, kam letíte* (1991), *Diabol* (1994); rozhlasové hry: *Hrúbky* (1965), *Niet tu miesta pre holuby* (1966); televízne hry: *Čatár Gombík rozkazuje* (1964), *Diamantové jablko* (1968), *Zabudnutá brigáda* (1970), *Aby sa ľudia necítili sami* (1970), *Bračekovci* (1972), *Súčet* (1974), *Lakmus* (1976), *Sila* (1978).

Po klingnutí vstúpila do salónu Sabina. Beta sa vyhybala aj náhodným stretnutiam a keď sa rozhovoru so Sabinou zabrániť nedalo, skresala ho na ahoj-ahoj, to je peklo, človek by sa vyzliekol aj z kože a predstierala, že kamsi letí. Ale aké výčitky svedomia – vzoprela sa uprostred svojho kráľovstva a rozpracovanú zákazničku prenechala pomocnici – pred riaditeľskou slečinkou, ktorá už v prvej triede mala hodinky, chlapci sa bili, kto najlepšej žiačke poniesie školskú aktovku, vycengávala na detskom bicykli, zatiaľ čo ostatní krútili pedály popod rúru otcovských bicyklov, a chodila do mesta na husličky, dočerta, aké mindráky pred podliačkou, ktorá jej na zásnubách s Lojzom odľakala skutočného snúbenca.

– Čo je? Hneváš sa? – zrozpáčitela Sabina.

– Ja, babo? – usmiala sa trojkárka a štvorkárka Beta, povzbudená úspešnosťou salónu, prevahou porocíi a prelúbenou nocou. – Ahoj, babo!

Zvítali sa dotykom líc.

– Nabrus nožnice, – zachichotala sa Sabina, keď Beta pri stoliku hľadala voľný termín – Bude to na takto kratučko, – napovedala štrbinkou medzi palcom a ukazovák.

– Na chlapca? – opýtala sa Beta, aby nespíšťala od nočného blaha, ktoré oživila a dosládzala perspektíva voľnosti po dnešnom rozhovore Paľa s Lojzom.

Počas rozlúčky lícami Sabina pošepala, že čaká bábätko. – Krstná mama, čau!

Ozval sa iba zvonček nad sieťovými dverami, ale Bete zahlo v ušiach, akoby do nej uderel blesk.

O tretej popoludní Beta pokládla na podnos kávové šálky po zákazníkach a vyrazila do Juliany. Bol to čas, keď k pivu usadali vyprahnutí chlapi z robotníckeho motoráčiku. Šálky, tanieriky a lyžičky sa roztancovali, akoby ich tade niesla prvý raz, ale štrngotanie každým krokom pohlcovateľ nezvyklý huriavk. Herskowitz sa plňtal medzi stolkami bez motýlika a rozgajdaný po pupok. Bolo mu jedno, že Juliana sa menila na pajzel a štamgastom vihorlatský duch nechýbal. Niektorí mlčky hľadeli do pohárov, zrejme ďalší prepustení z fabriky, o to hlučnejší bol súboj medzi federalistami a národovcami a niekto si na celý svet vyprosoval urážku: Boha tvojho, ja som zvonil kľúčmi, ja som zvonil kľúčmi? Bete ponad hlavu frngali pohlavné orgány a pred očami sa jej mihalí vulgárne gestá, ale ranným bleskom spálená a ohlušená Beta neregistrovala ani hudbu s bubnovým sólom, len pred seba odháňala dym z lacných cigariet a uhýbala pred lietajúcimi horiacimi ohorkami. Konečne v tom božom dopustení zbadala Paľa s Lojzom a z Lojzovej tváre odčítala, že na chlaspký rozhovor ešte neprišlo.

– Ahoj, Lojzku, – nastavila líce na

pusu a zagánila na Paľa. – Ahoj, šťastný apko! Gratulujem!

Paľo s Lojzom vypleštili bulvy a otvorili ústa až to zavrzgalo.

– Ale sotva Sabinke spichol decko, už si narazil ďalšiu, nímmand jeden! No čo, – odpila z Lojzovho piva, – aspoň sa tej ďalšej rozlepie oči, akému hajzľovi rozťahla nohy!

– Vysvetlím jej to, – vyhrklo z Paľa.

– Krista tvojho, čo chceš tej ďalšej vysvetľovať, čo, čo, čo? – vrieskala Beta, vydráždená aj prostredím.

– Je to ich vec, – hasil ju Lojzo.

– Trim zobák, – oziapla ho Beta a nadviazala: – Že matka dieťaťa má prednosť? Myslíš, žeby na to neprišla aj sama? Alebo kefuješ až takú sprostú puču?

– Budem dobrým otcom, aj keď s tým malým nebudem spávať pod jednou strechou.

– Svalnaté reči! Teraz! Teraz, – vyrehotala ho. – Ale keď sa to malé narodí a prvý raz zaplače...

– Nevzdám sa tej ďalšej, – vydržal jej pohľad.

– Aby si jej urobil zo života peklo, keby ti náhodou nedala decko? Nestáva sa, že niekedy žena nemôže?

– Doboha, čo nás do toho, koho teraz Pali kefuje, o inšie keby si sa tak starala, – vzmužil sa Lojzo. – Volala manažérka hotela, že si ešte nespresnila počet hostí z tvojej strany. – Nasrato vstal a šmykal k vécku.

Beta sa stehnami phtisla k stoliku a so sklonenou hlavou zamravčala: – Poďme domov.

– Napred narobiš cirkus a potom sa chceš o tom rozprávať?

– Praskli mi nervy.

– Akosi pričasto ti praskajú, – utrúsil medzi dvoma dúškami.

– Pavol, – dotkla sa jeho ruky na pohári.

Ani na ňu nepozrel.

Kým sa Paľo obadal, Beta sa už venovala Lojzovi. – Tak čo, Lojzku, cikol si si, polovičný pôžitok? Zajtra zavolám manažérke, spokojný? – Nastrojenými perami si vymámila bozk a s podnosom pokračovala k unimobunke.

Na poslednom schodíku pred verandou Paľo hodil spätný pohľad ponad plechovú bránu. Ako šípil, Beta sa spoza trafostanice neukázala. Uvedomoval si, že Sabine skomplikoval život a rozochvievala ho vidina detského telička s jeho krvou, ale chýbala mu Beta. Mohla by prifičať ako fúria a v noci by sa nemuseli pomilovať, len by vedľa neho dýchala. Na jeden deň bolo toho priveľa, preto si povedal, že sa rýchlo naje a pusti sa do nejakej roboty okolo domu, aby mu nepreskočilo. Pribrzdila ho Filomena. S pristihnutými a prifarbenými vlasmi čučala vo verande a duchom vzdialená si práve cucla z pivovej fľaše. Zľakol sa, pretože takú vystrašenú a sklesnutú ju ešte nezažil. – Čo je, čo je, nový imidž nepomohol, Casanova nezabral? – pokúšal sa odľahčiť situáciu.

– Zabral, Paľku. – Podala mu pivo na dopitie. – Tej operácii sa nevyhnem.

– Akej operácii? – odtrhol fľašku od úst. – Ty beháš po doktoroch, a ja o ničom neviem? Ja sa to dozvedám až teraz? Boha, to som ti nestál ani za slovo? Na toto nie som chlap v dome? Na toto máš iného? Tak fňukaj tam, kde si fňukala doteraz, a mňa s tým... – Opanoval sa, čupol si pred ňu a vzal jej ruky do svojich dlani. – Akej operácii, mama? – Trpezlivo a láskavo čakal odpoveď.

– Takej. Tam. – Vtiahla pery medzi zuby a vlnhúcimi očami blúdila po verande. – Pri ktorej babe z rizikového pracoviska urobia zábavný podnik.

– Kedy?

– Z nemocnice pošlú telegram.

– No čo, aspoň nám neprirobiš bračeka alebo sestričku, – rozosmial sa a strhol aj Filomenu.

– Ach, Paľku, Paľku, ešteže ty máš nálady na rozdávanie, – počuchrala ho.

– Treba si to vedieť zariadiť, mamička! – Vbehol do kúpeľne a dal si ľadovú sprchu.

Paľo sa nevedel z Filomeny vysomáriť. Vo verande v rozopätej šatovej zástere a bez podprsenky žehlila, myšlienkami bola mimo ako vtedy po návrate od lekára, ale oči jej žiarili a pohmkávala si akúsi odhrnovačku. Na Paľovo ahoj sa odvrátila a bleskovo sa zapínala ako pred niekým cudzím. – Na tú svoju vyvaľuj očiská!

Bol rád, že mala dobrú vôľu. Po polievke jej zvestoval, že Sabina čaká dieťa.

Filomena zasskala a uviazla s francúzskymi zemiakmi medzi sporákom a stolom. Položila pred Paľa tanier a sadla si oproti. – A teraz čo? Čo, čo, čo? – kľuvala prstom do obrusu. – Ale to ste vy, detiská rozmazané! Niečo zaškrípe, a už si hľadáte náhradu alebo skratku, len aby vám nič neušlo! To ja som hneď po otcovej smrti mala naháňať chlapov? Ktovie, možno to prináša ten nový svet, – povedala zmierlivejšie, keď si usrkla Paľovho piva. – Čo na to Beta?

– Lúbime sa.

Ich kroky splynuli ešte pred Julianou. Po puse ju pojal okolo pliec a ona ho obopla nad zadkom. Takto ich z motorky zbadal strelmajster. Kým Paľo s Betou vošli medzi stoliky, porozprávala mu o pekle doma. Cestou do salónu sa tam ráno pristavila, aby rodine oznámila, že svadba s Lojzkom nebude a s kým strávila noc u prababky. Keď si pod slnečnikom lebedila s hlavou na Paľovom pleci a bosými nohami na voľnej stoličke, všetko zrazu vyznievalo malichečne a smiešne: mamine prosby, že to nie je pravda, nadávky do cundier, vyhrážky, že s Paľom budú až fialoví len čo sa Andriáš a Laci vrátia z roboty, dokonca aj varovanie, že prababkin dom nie je kupleraj!

– Uvidíš, ako to tam zariadim, kým si dačo nájdeme, – zasnene sa prikmotrla a zošpúlila pery.

– Môžeme bývať u nás.

– Filomenu mám rada, ale dve britvy pod jednou strechou? Vieš si to predstaviť, Pavol? – zasmiala sa.

– Ty moja britva, – neodolal hrotu jej jazyka.

Herskowitz na zaľúbencov hromžil zbytočne, lebo ich správanie Lojza nepopudzovalo. Neďaleko od nich prežíval eufóriu z mediálnej slávy Badičkoviec, ale najmä z reči vďačných kibicov, že počas predsedovania Lojzovho otca to v Badičkovciach vyzeralo inakšie a že starosta neurobil pre obec ani prd. Mnohým sa už otvorili oči a v najbližších voľbách to tomu kožkárovi z dolného konca pripomenú.

Po zotmení pred Feriakovcami zabrdzili dve autá. Z prvého vyskočila Betina mama a už od schodíkov páli-la: – Sviňa, sviňa, si obyčajná sviňa!

Filomena si myslela, že Ďusko obšťastňoval aj Betinu mamu a tá sa prišla vyvršiť za stratu amanta. Nad riadom vytrčila bradu a opovrživlo premeriavala chuderku, ktorá nedokázala Ďuskovi ulahodiť ako ona. Ponaťahovala sa v drieku, aby úbožiačka videla, ako vie capisko dolámať, keď natrafi na správnu inšpirátorku. Jej úškrn od ucha k uchu rozhajcoval Betinu mamu do žeravosti.

– Ty si to o nich vedela, ty si to o nich vedela!

Filomene svitlo, že nešlo o jej, ale o synov a Betin rozkrok. – Nepovedala som ti, že Paľko celú noc obháňal veveričku a že Betka takú kúru už potrebovala?

– Tak jasne si to nepovedala!

– Nauč sa čítať medzi riadkami a daj si so mnou pívko, robí to dobre na nervy!

– Veď my ich vykúrimo z diery, – skrútila sa Betina mama.

– Daj im pokoj, daj im pokoj, rozumieš? – vybehla za ňou Filomena. – Závidiš im, či čo? Vyhovujú si, tak čo besnieš, čo besnieš? Kofí by za to dali majland! Keď dvaja zapadnú do seba tak pasentne, nie je to vlastne požehnanie, dar zhora, pohne sa na zemi čo len listok, aby si to otec nebeský neželal? – nebolo pobožnejšej ženy a osádky nevychádzali z údivu. – Tak sa nerúhaj a posuň tú ritisko, – džgala sa do trabantu za Betinou mamou.

Trestnú výpravu tvorili Andrej a Laco so ženami.

– K prababke! – zavelila Betina mama.

– Keď im to spolu tak šmakuje, dalo sa to zariadiť aj rozumnejšie, nemuseli s tým na bubon, nie? S jedným manželstvom, s druhým ľúbosť, nie? Trochu ohľadu na naše štyri deti by ich nezabilo, nie? – rozviazal sa jazyk matrioške vedľa vodiča. – Na svadbu sme už pozvali Andriškovho šéfa, – pohladkala vodiča po riedkych vlasoch. – Keď sa ide prepúšťať, treba sa pokrútiť okolo šéfa, nie? To sú dnes bohovia, nie? A poznáte lepšiu príležitosť, Ferička?

– Stuľ už ten pysk, – zakliala ju svokra na skalu.

– Nevrátime sa na to pívko? – opý-tala sa Filomena.

– S tebou som skončila, kupliarka! Zo škodovky vystúpili Laco a jeho manželka a okamžite sa zakriáčili prstami. Vodili sa takto aj po pätnástich rokoch manželstva. Kamkoľvek išli – na motoráčik alebo z motoráčika, do kostola alebo len na bežný nákup, z kroka na krok alebo náhlivo, v páľave alebo pod dáždnikom – okolitý svet pre nich nejestvoval. Keď Laco rozprával, visela mu na ústach ako to dokáže len ľúbiaca a oddaná žena. Podobne naslúchal on jej. Od Bety Filomena vedela, že bezpečnostný referent a zapisovateľka na okresnom súde sa takto bečelovali aj doma, nikdy na seba nezvyšili hlas, ale dlho nepočula ani ich smiech z plných pľúc.

– Dobrý večer, pani Feriaková, – pozdravila Lacova žena, akoby sa ospravedlňovala za ten cirkus.

Príhovoril by sa aj Laco, no mama už kynula do útoku na prababkin dom. Komando po niekoľkých krokoch zdrepenelo, pretože z otvoreného kuchynského okna sa rinuli Betine stony a neartikulované vyznania lásky. V Lacovej manželke to vystupňovalo hanbu za účasť na tejto akcii a prvý raz v živote vyvolalo odpor k mužovi, že nedokázal mame povedať nie. Pustila sa ho, podišla nabok a zo zmätenia ohňostrojom živočišnosti v dome si pomáhala pohľadom na záhradu, ktorú v detstve pokladala za najkrajšiu. Iste boli aj krajšie, ale táto ju zákutiami a tónami tak priťahovala, že s bábikou v kočiariku vydržala pri plote aj celé hodiny. Nevedela si však vysvetliť, prečo sa vždy zľakla a ušla, keď ju starki pozývali pohrať sa v jej domnelom raji a odtrhnúť si z egrešov či ribezlí. Betine vzdychy sa začali oddeľovať a slabnúť do strate-na. Prepadová skupina sa pošinula, ale Beta ohlásila ďalšiu vlnu nezvládnuteľnej rozkoše. Lacova žena v svetelnom pruhu z obloka sa zrazu posmiala, za chôdze sa neskrývane otrela o manželku a mizla v nočnej záhrade. Laca tri razy vábiť nemusela. Andrej uhol matrioškinmu dlhému vyčítavému pohľadu, kedy si tak naposledy zajačala ona, a zdúchol. Matrioška sa za ním terigala a blčala ako Golem. – Ani v závide sa nevieš postaviť ako chlap!

– Vidiš, ako ti rozprášili armádu! – zaškerila sa Filomena na Betinu mamu.

Betina mama nič nepovedala, iba na ňu zazrela a opäť sa upla na okno, za ktorým dvojhlasne dobúrčalo a dohlaholilo.

– Tak prečo tam nejdeš a neskončuješ so smilníkmi? Bojíš sa, že ju zbadáš šťastnejšiu ako vtedy, keď ti zaspávala pri cecku? Šťastnejšiu, lebo matku si vybrať nemohla, – prihodila Filomena víťazné polienko.

Úryvky z prózy **Diabol**, ktorá knižne vyjde vo Vydavateľstve Spolku slovenských spisovateľov.

Richterov Anjel s čiernymi krídlami v Izraeli

Milan Richter prezentoval v januári v Izraeli svoje vybrané básne v hebrejskom preklade, ktoré vyšli pod názvom **Anjel s čiernymi krídlami**. Je to vôbec prvá kniha básní slovenského autora preložená a vydaná v Izraeli. Pri tejto príležitosti sa zhovárame s Milanom RICHTEROM:

– Knižný výber z mojich básní vyšiel v malom, no solídnom vydavateľstve Tzivonim. Na jeho čele stojí Lea Tzivoniová, veľmi agilná a zodpovedná dáma, donedávna vedecká tajomníčka Izraelskej akadémie vied. Prekladateľ Tuvia Rübner, izraelský básnik narodený v Bratislave, mal k dispozícii okrem slovenských originálov aj preklady mojich veršov do angličtiny a nemčiny. Lingvistka Aliza Rishevitsová „vystrojila“ preložené básne prepotrebnými bodkami a inými znakmi, ktoré v hebrejčine znamenajú samohlásky a používajú sa iba v poézii, literatúre pre deti a v náboženských knihách.

● **Kde a za akej účasti sa uskutočnila prezentácia vašej zbierky?**

– Prezentácia v Tel Avive sa uskutočnila na Levinského pedagogickej fakulte, kde Aliza Rishevitsová vyučuje. Po privítaní prodekanke Hanny Ezerovej a prihovore slovenského veľvyslanca v Izraeli Milana Dubčeka čítali moje básne v hebrejčine, slovenčine aj z anglického prekladu. Na moje prevapenie program zahŕňal aj tri referáty, a to o dejinách slovenských Židov (Dr. Silber z Hebrejskej univerzity v Jeruzaleme), o výstavbe mojich básní, absencii metafor a posolstve (Dr. Weichart z Levinského fakulty) a o štýle, ironii a humore v mojej poézii (Dr. A. Rishevitsová). Asi 90-minútovú prezentáciu, mimochodom zrejme vôbec prvú nejakej slovenskej knihy prelozenej do ivritu, čiže modernej hebrejčiny, sledovalo 130 a možno trochu viac slovenských a českých prisťahovalcov, študentov, pedagógov, literátov, umelcov. Nechýbali medzi nimi napr. historička Gila Fatranová či Nathan Steiner, predstaviteľ slovenských Židov žijúcich v Izraeli.



Milan Richter (vpravo) s Meir Shalevom

● **Ako ste spokojný s prijatím vašej knižky u izraelského publika?**

– Knihu, do ktorej T. Rübner zaradil nielen moje básne o holokauste, ale aj erotické či antirežimové verše z 80. rokov minulého storočia, prijali všetci, čo si ju stihli prečítať (a na môj úžas ju naozaj mnohí mali prečítanú ešte pred prezentáciou), veľmi pozitívne. Potešili ma najmä slová spisovateľov A. Appel-

felda a I. Bar Kohava, ktorí vyzdvihli aj krásu Rübnerovej hebrejčiny. A bonmotový výrok istého známeho prozaika (meno som si, žiaľ, nezapamätal): „Vypočul som si tu, že ste vynikajúci básnik, ale musím vám povedať, že napriek tomu píšete naozaj skvelú poéziu.“ Naši krajanovia mali záujem aj o moje knihy v origináli...

● **S Tuvia Rübnerom sa naši číta-**

telia mohli stretnúť počas Medzinárodného literárneho festivalu Jána Smreka roku 2002, ktorý ste organizovali a na ktorom mu bola udelená Cena Jána Smreka. Mohli by ste priblížiť Rübnerovu tvorbu a váš vzťah k nej? Aké postavenie má Tuvia Rübner v izraelskej literatúre?

– S Tuviom Rübnerom sa poznám od jari 1998, keď som jeho verše i jeho samotného predstavil v bratislavskej Mestskej knižnici. Neskôr som v svojom novozaloženom vydavateľstve MilaniuM vydal vo vlastnom preklade výber z jeho po nemecky písanej poézii **Pamäť popola**. Je to „básnik pamäte“, ironického sprítomňovania tragickej minulosti, osudov jeho rodiny spred vojny aj počas holokaustu. Mám rád aj jeho „portrétové recenzie“, básnické opisy slávnych i menej známych obrazov z rozličných galérií sveta. A, pravdaže, jeho básne-pohľadnice, medzi ktorými nechýbajú ani „portréty“ Prešporka, Šaština, Slovenska a ich osudov. Rübner, ktorý sa nedávno dožil 82 rokov, patrí k zakladateľom po vojnovnej modernej hebrejskej poézii a jeho meno v Izraeli pozná prakticky každý intelektuál. Nie všetci však vedia, že pochádza zo Slovenska.

● **S vydavateľkou Leou Tzivoniovou ste určite hovorili o súčasnom knižnom trhu. Aké majú izraelskí vydavatelia podmienky, v akých nákladoch vydávajú napríklad poéziu?**

– Izraelskí prozaici, najmä tí známejší, majú svoje pomerne široké čitateľské publikum, približne rovnako veľké ako na Slovensku a ich knihy veľmi často vychádzajú aj v prekladoch do svetových jazykov. Básnici sú na tom horšie, ak to práve nie sú „zakladatelia“ či „klasici“, ako Jehuda Amichai a Nathan Zach. Podľa Ley Tzivoniovej musia však menej známi poeti prispieť na vydanie knihy zo svojho vrečka, ak si nevybavia dotáciu zo štátnych zdrojov. V mojom prípade sa na **Anjela s čiernymi krídlami** poskladali SLO-LIA, Literárne informačné centrum

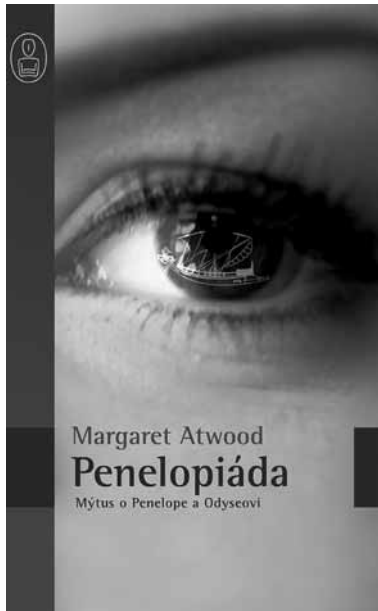
a Nadácia EZRA pri Ústredí židovských náboženských obcí v Bratislave. Vydavateľke by suma týchto grantov určite nebola stačila na tlač, honorár pre prekladateľa a pre lingvistku. Prispela teda z vlastného vrečka, alebo má tajných sponzorov? Naozaj neviem – a zdvorilosť mi kázala, aby som sa nepýtal.

● **Absolvovali ste viacero kultúrnych stretnutí, čo vás zaujalo, čím vás prekvapili izraelskí intelektuáli?**

– Mal som bohatý osemdňový program, a hoci som Izrael navštívil už v roku 1992 a 1997, bol pre mňa znova mocným zážitkom starobylý Jeruzalem, ale aj príjemné prímorské mestá Jaffa a Haifa. Vďaka nášmu veľvyslanectvu a osobitne veľvyslancovi M. Dubčekovi (bol som rád, že báseň venovaná jeho otcovi Alexandrovi *Sen o skokanovi do vody* sa dostala do izraelského výberu) som absolvoval ďalšiu prezentáciu v kibuci Kfar Masaryk. V kibuci Merchavia som s pánom Dubčekom navštívil Tuvu Rübnera a jeho manželku Galilu. Zoznámil som sa s niektorými významnými poetkami a spisovateľmi, napr. s prozaikom A. Appelfeldom, ktorý pochádza z Celanovho bukovinského mesta Czernowitz a píše knihy o holokauste, ale aj s kartografom Haimom, historikom Ezrom z Babylonu, profesorom chémie Raffim (používam ich prvé mená, lebo nimi sme sa oslovovali), viacerými ilustrátormi, redaktormi popredných denníkov. V Jeruzaleme som mal neobyčajne otvorený a podnetný rozhovor s Meir Shalevom, spisovateľom, ktorého poznajú aj naši čitatelia (**Štyri hostiny, Modrý vrch**). Čím ma všetci prekvapili? Nepredstieranou srdečnosťou, profesionalitou, dochvilnosťou a spoľahlivosťou. O Slovensku toho veľa nevedeli, no s o to úprimnejším záujmom počúvali, čo sme im, ja a moja dcéra, študentka, povedali. Vydavateľka Lea zorganizovala všetko vždy načas a perfektne – a pritom zakaždým stála v pozadí.

–r–

Hľadanie pravdy o klamároch



Margaret Atwood
Penelopiáda
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2005
Preklad Jana Juránová, verše prebásnila Viera Prokešová

Vlani na frankfurtskom knižnom veľtrhu uviedli cyklus klasických mýtov prerozprávanych modernými autormi. V slovenčine zatiaľ vyšli vo Vydavateľstve Slovart okrem **Penelopiády** aj **Dejiny mýtov** od Karen Armstron-

govej a **Helma hrôzy** od Viktora Pelevina. Privlastňovanie klasických mýtov je pre postmoderné umenie typické v zmysle nachádzania vlastného sebaobrazu a reflexie hodnôt minulých a dnešných. **Penelopiáda** je ironicky vtipná variácia Penelopinho príbehu z pera hviezdnej Margaret Atwoodovej, u nás azda najznámejšej kanadskej autorky (**Príbeh služobníčky, Nevesta zbojníčka**). Presvedčivý a pohotovo vtipný preklad Jany Juránovej a Vieri Prokešovej robia z knihy jednu z literárnych udalostí sezóny.

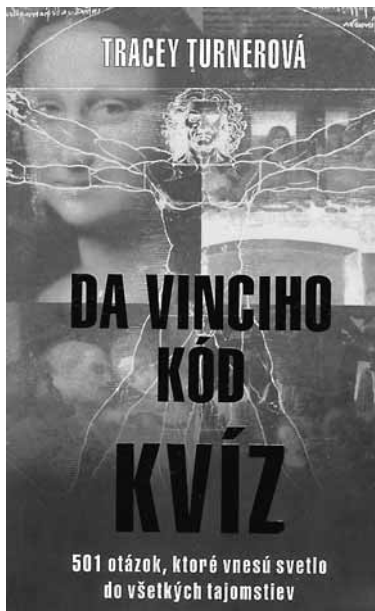
Atwoodová podľa predslovu čerpá z doplnkovej literatúry plnej „škandalózných zvestí a klebiet“ a chce podľa nej prerozprávať Homérovu Odyseu s použitím zaujímavých zákulisných informácií, ktoré spochybňujú nielen podstatu hrdinstva a vernosti, ale aj má spojenie pravdivosti a mýtu: „*Ten istý mýtus sa na rôznych miestach rozprával rôznym spôsobom.*“ Ponúka Penelopin pohľad na Odyseovo putovanie. Dvadsať rokov verne čakajúca manželka podáva príbeh vo forme postrehov a zážitkov zo života aj podsvetia. Zdôrazňuje, že sa preto nemusí báť ani bohov, ani ľudí a môže príbeh rozpovedať pravdivo, nie mýticko. (Atwoodová konštatuje: „*Teraz keď som mŕtva, viem už všetko,*“ a ďalej: „*bohovia ma už aj tak nepočúvajú*“). Hneď na začiatku sa Penelopa dôraz-

ne stavia proti tomu, že z nej spravili „*umravňujúcu legendu*“, „*palicu na ženy*“, vzor skromnosti, vernosti a dobrej manželky. Rozhodla sa preto rozprávať príbeh po svojom, lebo to „*dlhuje sama sebe*“ a popri jej rozprávaní vychádzajú najavo rôzne fakty, ktoré narušajú mýtus o nej, ako napríklad jej žiarlivosť na krásnu sesternicu Helenu, zmiešané pocity voči Odyseovi („*tušila som, že je to úskočný a ľstivý chytrák a – ako to len vyjadriť – nemá nijaké zábrany, ale tvárila som sa, že to nevidím*“). Dokonca je tu aj náznak, že nie je úplne isté, či bola naozaj vždy vzorom vernosti, alebo ho zo seba len utkala šikovnou sieťou príbehov, ktoré spriadala spoločne s fingovaným posmrtným rubášom. Penelopine vstupy sa prelínajú so zborom dievčat. Tým vzdáva hold zborom z gréckej drámy, kde slúžili na parodické zobrazenie hlavného deja. Atwoodovej zbor dievčat má však trochu morbidnejšiu úlohu: týchto dvanásť Penelopiných slúžok Odyseus po návrate na Itaku obesil na vlečné lano, lebo obcovali s Penelopinými nápadníkmi. Pri ich veršovaných vstupoch sa človek neubráni spomienke na Monty Pythons, keďže atmosféra skeču a výber slov sa pohybuje medzi absurditou a vulgárnym sarkazmom. Ich príbehom Atwoodová preskúmava Odyseu ešte z ďalšej perspektívy – z perspektívy to-

tálne bezvýznamnej bezmennej obete, ktorá v celom príbehu naplnia svoj osud nevedomky a zomiera zbytočne pre väčšiu slávu hlavných hrdinov. Duchovia obesených dievčat sa stávajú neodbytným čiernym svedomím všetkých zúčastnených a dejotvornou zlozkou až v Penelopinej „skutočnej“ verzii Odysey, v Penelopiáde. Mýtickú látku podávajú vo forme spevov, až na konci sa odhodlajú na „*antropologickú prednášku*“, v ktorej osvetľujú svoju rolu a pocity, ale predovšetkým túžbu zviditeľniť sa, upozorniť na seba ako na nevinné rituálne obete krvavého obradu plodnosti.

Počas celej **Penelopiády** nám necháva Atwoodová vrieť v hlave otázky nielen o tom, ako to naozaj bolo s Penelopou, prečo Odyseus obesil jej dvanásť slúžok. Pokúša sa nájsť možnosti rozpoznania pravdy od legendy a mýtu, a teda vzťah akéhokoľvek príbehu k pravdivosti. Moment splyvania pravdy a konsenzu o pravde je pekne vyjadrený v záverečných „vysvetľujúcich“ príbehoch oboch hlavných postáv: „*Obaja sme vedeli, že sme absolútne dokonalí a nehanební klamári veľkého formátu. Bol by zázrak, keby sme si navzájom verili čo len slovo z toho, čo povedal ten druhý. Ale verili sme si. Aspoň sme to tvrdili.*“

Eva Batiková



V súčasnosti ešte stále najúspešnejší bestseller **Da Vinciho kód** od Dana Browna získal si nielen množstvo čitateľov, ale vyvolal aj polemiky. Mnohí nadšene súhlasia s autorom, ako vysvetľuje záhady o živote Krista, ako odhaľuje zákulisie tajných spoločenských organizácií, symboly umeleckých diel, iní tieto jeho teórie zavrhujú. Napriek fiktívnemu deju autor čerpá fakty z histórie a dejín umenia. Ak sa chcete presvedčiť, či ste pozorne čítali tento napínavý triler, Tracey Turnerová pre vás pripravila **501 otázok, ktoré vnesú svetlo do všetkých tajomstiev** v publikácii **Da Vinciho kód. Kvíz**. Stačí, ak do našej redakcie pošlete do 1. marca kupón vydavateľstva Columbus, ktoré túto knižku venovalo do čitateľskej súťaže.

Nevšedné spomienky



Štefan Luby
Cestovná správa z kongresu o ničom
a iné texty
Bratislava, Veda 2005

Na sklonku minulého roka vyšla vo vydavateľstve Veda kniha s nezvyčajným názvom **Cestovná správa z kongresu o ničom a iné texty** od renomovaného vedca Štefana Lubyho, predsedu SAV. Napriek názvu nejde o služobnú cestovnú správu, ale knihu spomienok zo zahraničných ciest, doplnenú ďalšími autorovými textami. Názov tejto knižky si autor „požičal“ od priateľovej manželky, ktorá zareagovala na pripravovaný Medzinárodný kongres o vákuu v San Francisku slovami: „Kongres o vákuu. Kongres o ničom. To môžu vymyslieť len fyzici, a ešte k tomu americkí.“

Prvú časť knižky tvorí 12 netradičných cestovných črt z rokov 2003 – 2005. Popri zaujímavostiach z kongresov a iných odborných podujatí, novinách zo sveta vedy, inšpirujúcich podnetoch predstavil pozoruhodné vedecké osobnosti z rôznych kútov sveta. Vážne i s úsmevom hovorí o stretnutiach, pútavo načrtáva navštívené mestá a krajiny. Svojimi cestovateľskými obrázkami priblíži čitateľovi Indiu, Izrael, Mexiko, Slovinsko, Ženevu, Benátky, Soul, Štrasburg, Brusel, Moskvu, Petrohrad a Neapol.

Druhá časť obsahuje 12 rozličných textov, príhovorov na novoročných koncertoch SAV a ďalších podujatiach. Prevláda v nich, samozrejme, veda a vedci z rozmanitých uhlov pohľadu. Svojským, inteligentným humorom, so všestranným rozhladom a so znalosťou „vecí“ nastoľuje autor aj vážne otázky o diani v spoločnosti, politike a najmä vede. V pestrej mozaike Lubyho textov nájdeme viaceré zaujímavosti. Upozorňuje, že „významnou úlohou kultúry, vedy a umenia je politickú scénu kultivovať“. Konštatuje, že „aj s vedou možno robiť zlú politiku. Ale bez vedy sa robí zlá politika omnoho ľahšie“.

Celý rad seriózných myšlienok, postrehov, názorov napísaných „ľahkým perom“ potvrdzuje autorovu erudovanosť i jeho úprimný vzťah k vede. Tieto autorove kvality vyzdvihol v doslove americký vedec slovenského pôvodu Ladislav E. Roth, ktorý pracoval pre NASA na projekte Apollo i sondy Cassini.

Pre tých, pre ktorých sú veda a výskum vzdialenými oblasťami, Lubyho kniha pootvorí dvere do neznáma a pochopia, že veda nie je nepotrebná vec. Veď ako hovorí autor v knihe: „veda je optimistická životná filozofia, v ktorej smútok nemá miesto. Pretože kto smúti, má veľa voľného času, a my vedeckí pracovníci ho máme stále málo.“

Katarína Mikluščinová

Poznaj sám seba cez japonské rozprávky

Eva Ružičková
Japonské rozprávky. Cesta k medzinárodnej komunikácii
Bratislava, Univerzita Komenského 2005

Orientalistka a kulturologička Eva Ružičková zostupuje vo svojej publikácii **Japonské rozprávky. Cesta k medzinárodnej komunikácii** do hlbších poschodí rozprávkových svetov. V rozprávkach, v danom prípade japonských, odhaľuje pre nás „cestu človeka za svojím sebaopoznaním“. Pri počúvaní rozprávok sme už aj v detskom veku asi všetci podvedome cítili, že v nich nejde len o „dobrodružstvá“ rozprávkových postáv, ale že nám sprostredkujú hlbšie poslanstvo. A Eva Ružičková nám potvrdzuje, že sme sa nemýlili.

Japonské rozprávky poznajú štyri svety, v ktorých sa pohybujú rozprávkové postavy v smere do Dračieho paláca. Autorka nám ukazuje zakódovaný svet, ktorý „odkóduva“ aj za pomoci rozsiahleho rozprávkového slovníka. Keď prijíame interpretáciu, že rozprávky nevykresľujú vonkajší, ale skôr vnútorný svet, do iného svetla sa dostáva rozprávkový, ale aj náš skutočný život, jeho zmysel a smerovanie. Autorka navštívila svet japonských rozprávok, ktorý sa na rozdiel od sveta Dobšinského rozprávok vyznačuje svojou miniatúrnosťou, a postupne nám dovoľuje i pomocou „dvojazyčného“ rozprávko-slovenského slovníka nahliadnuť doň, ale zároveň nazrieť možno i do seba samých.

Skúsenosti, ktoré rozprávkové postavy zbierajú v štyroch rozprávkových svetoch, sú prípravnou fázou na sebaopoznanie. Treba však v tejto ceste po-

kračovať k skutočnému obohateniu, k múdrosti, k poznaniu samého seba. Ukazujú nám, že kto tvorí s pochopením, obohacuje sa, kto takto netvorí, zaťažuje seba i okolie. A kam teda vedú rozprávky? K tomu nášmu dôverne známému: spoznaj sám seba, pričom kľúčom k pochopeniu je metafora cesty.

Sebaopoznanie považuje autorka aj za reálny základ medzikultúrnej komunikácie. Človek si asi naozaj musí najprv vyriešiť „komunikáciu so sebou“. Keď pochopí svet rozprávok svojej kultúry, pochopí obraz všetkých kultúr. Ak si uvedomí tento základ a jeho poslanstvo, chápe odlišné, odhaľuje nepoznané a zbavuje sa strachu z nepoznaného, neznámeho. Vracia sa Domov obohatený a uzdravený.

Uvedené rozprávky E. Ružičkovej ponúkajú obraz premeny osobnosti, vytvorenie súladu medzi myslením, cítením a konaním. Ak myslíaci neovláda svoje myšlienky, tie sa navzájom „prekrikujú“, každá bojuje o priazeň, pozornosť. Človek, ktorý je na ceste k sebaopoznaniu, prijíma zároveň i bežné a nečakané javy s pokojom, ani premenlivosť nechápe ako rušivý moment. Nie každý nájde v sebe dostatočnú silu objaviť svoj vnútorný svet, nie každý sa naučí rozoznávať v sebe pravú povahu sil. Hlas v sebe počuje iba ten, čo je pokojný, pyšný nepočúva a ani nechápe. O tom všetkom a o mnohom ďalšom je kniha Evy Ružičkovej, ktorá nás sprevádza po tomto tajomnom, ale nám všetkým blízkom svete. Je skoro jedno, že je to japonský svet, ktorý najprv objavujeme a postupne v knihe spoznávame. Je to skvelá duševná potrava pre vnímavých čitateľov.

Slavomír Ondrejovič

Medzinárodný projekt o knižnej kultúre

Modrá krv, tlačiarenská čerň
Zost. Klára Komorová
Martin, Slovenská národná knižnica 2005

Nezvyčajným medzinárodným projektom je kolektívna expozícia o knižniciach šľachtických rodín z rokov 1500 – 1700, ktorá sa počas dvoch rokov (jeseň 2005 – jeseň 2007) postupne predstaví v Záhrebe, Bratislave, Martine, Budapešti a Burg Forchtensteine. Medzinárodnú putovnú výstavu pripravili v spolupráci Národná Széchényiho knižnica v Budapešti, Národná a univerzitná knižnica v Záhrebe, Slovenská národná knižnica v Martine a Esterházijská súkromná základina. Expozícia dokumentuje bohatstvo knižnej kultúry v širokom európskom kontexte.

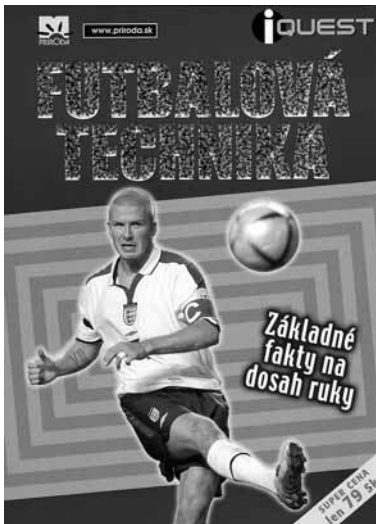
Súčasťou výstavy je reprezentačný katalóg v piatich jazykových mutáciách (slovenčina, maďarčina, chorvátčina, nemčina, angličtina). Nemá formu klasického katalógu, ide skôr o publikáciu s odbornými textami, množstvom dokumentárnych fotografií, pomocným aparátom (skratky, mapa šľachtických hrádov a zámkov predstavených v katalógu).

lógu, konkordancia mien šľachtických rodín, konkordancia miestopisných názvov – maďarský názov, názov z textov, nemecký, slovenský, chorvátsky a latinský názov).

Úvod *Aristokrati a knižná kultúra na hraniciach dvoch ríš* spracoval István Monok. Predstavovanie šľachtických knižníc sa začína chorváckymi knižnicami: Bibliotheca Zriniana (Ivan Kosić), Valvarasova knižnica (Vladimir Magić). Bánfiiovskú knižnicu v Dolnej Lindave, Nádašdyovskú knižnicu v Sárvári a Potendorfe, Baťánovskú knižnicu v Güssingu predstavil István Monok. O Bibliotheca Esterházyane informoval Stefan Körner a o Pálffyovskej knižnici Eva Frimmová. Knižnicu palatína Juraja Thurzu aj knižnicu Iľesháziocov priblížila Helena Saktorová a knižnicu Révayovcov Klára Komorová. Každý profil knižnice dopĺňajú desiatky fotografií dobových dokumentov s odborným popisom.

Výpravný katalóg medzinárodnej putovnej výstavy je nielen pútavým čítaním, ale aj lákavou pozvánkou na túto nezvyčajnú expozíciu knižnej kultúry.

Zuzana Galovičová



Vydavateľstvo Príroda pripravilo v edícii IQUEST celý rad užitočných príručiek určených záujemcom o rozličné hobby. Všetky príručky majú rovnaký vreckový formát, grafickú úpravu a sú za veľmi prijateľné ceny. Teda, ak sa venujete viacerým koničkom, sú pre vás tieto praktické publikácie dostupné. Vydavateľstvo Príroda vás prostredníctvom tejto edície zasuďi do **Fotografovania**, do **Základov bojových umení** či do **Futbalovej techniky**. Ak sa chcete naučiť ovládať futbalovú loptu, správne prihrávať, hlavičkovať, driblovať či zakončovať góly, pošlite nám do redakcie do 1. marca kupón vydavateľstva Príroda z 11. strany, ktoré vám publikáciu **Futbalová technika** venuje.

Vydavateľstvo Spolku architektov Slovenska



Adresa: Panská 15
811 01 Bratislava
Tel./ fax: 02/ 54431268
E-mail: projekt@euroweb.sk
forum@euroweb.sk
www.archinet.sk

Šéfredaktor vydavateľstva:

PhDr. Peter Mikloš

Vznik: vydavateľstvo pôsobí od roku 1990

Zameranie: architektúra a s ňou súvisiace oblasti – spoločenskovedné, technické či umelecké

● Na čo sa zameriavate vo svojej edičnej činnosti?

– Naše vydavateľské aktivity zameriavame predovšetkým na potreby Spolku architektov Slovenska, ale usilujeme sa vyhovieť aj požiadavkám ostatných architektov. Problematiku architektúry predstavujeme z odborného hľadiska, ale tak, aby bola prístupná aj širokému okruhu záujemcov. Popularizačno-osvetové publikácie nie sú našimi profilovými titulmi, ale niektoré knižné publikácie najmä z ostatných rokov naplňujú aj toto poslanie. Našou hlavnou aktivitou je vydávanie dvoch odborných periodík – **Projekt a Fórum architektúry**. **Projekt** vychádza šesťkrát do roka a považujeme ho za prestížny reprezentačný titul Spolku architektov Slovenska a slovenskej architektúry. Vychádza 48 rokov, prežil všetky peripetie uplynulých desaťročí, spoločenské i ekonomické búrky, no vždy prevládala racionalita architektonickej obce a snaha zachovať takéto periodikum, ktoré dáva možnosti prezentácie i konfrontácie rozličných tvorivých tendencií. Už to predstavuje istú kultúrnu hodnotu. Na porovnanie: niektoré architektonické časopisy v zahraničí vychádzajú nepretržite vyše sto rokov.

Fórum architektúry je mesačník, zaznamenáva aktuálne dianie v slovenskej architektúre, vychádza 16 rokov. Za tento čas rozšíril informatívnu funkciu o nový obsah – dnes sa zameriava aj na vzťahy architektúry a spoločnosti, venuje sa komunikácii architektúry so súčasným spoločenským dianím, iniciuje uvažovanie o architektúre z nearchitektonických pozícií. Svoje názory na súčasnú architektúru tu publikujú aj osobnosti z iných oblastí nášho života.

Vydávanie neperiodických publikácií v podmienkach spolковой činnosti úzko súvisí s finančnými možnosťami inštitúcie a ďalšími dostupnými zdrojmi. Tomu zodpovedá aj rozsah a počet titulov.

● Aké zaujímavé tituly ste vydali?

– V poslednom období zaujali dve knižné publikácie, zhodou okolností obidve od toho istého autora – Štefana Šlachtu. Obidve sú určené širšej verejnosti, dokonca mladšej generácii. V knihe **Neznámi známi** (z roku 2004) autor predstavuje prevažne architektov z medzivojnového obdobia a v **Návrate odídených** (2005) zoznamuje verejnosť so slovenskou architektonickou emigráciou.



● Aké sú priemerné náklady vašich titulov a ako ich distribuuje-te?

– Pre nás nie sú až také zaujímavé počty titulov, ale skôr to, ako pružne reagujeme na isté podnety, témy, udalosti. Vydávame napríklad zborníky z odborných konferencií, katalógy k výstavám a iné príležitostné publikácie (ročne priemerne 5 titulov), samozrejme, v nákladoch primeraných viac našim ekonomickým možnostiam ako ich kultúrnemu významu. Číselný údaj v našom prípade nie je najvyššie. Naše tituly sčasti distribuuje prostredníctvom spoločnosti Versus, vo vlastnej réžii ich dodávame do vybranej siete knižkupectiev (Artforum, Alembic) prevažne v Bratislave a sú prístupné vo výstavných sieťach Spolku architektov Slovenska. Veľký význam podobné kontakty majú nekomerčný charakter, ale pre nás majú neoceniteľný kultúrny význam. Sú jednou z mála ciest, ktorou sa komplexnejšia informácia o slovenskej architektúre dostáva do sveta.

● Čo by podľa vás pomohlo slovenskému knižnému trhu?

– Našími vydavateľskými aktivitami sotva môžeme vplývať na knižný trh. Veľké publikácie s našou odbornou tematikou sú finančne nákladné, hoci sú reprezentačné, predsa nie sú určené pre veľmi početné publikum. Takže chceme realizovať také projekty, ktoré posilnia naše renomé a teší nás, že počet našich titulov neklesá, je stabilný.

● Aký máte názor na rebríčky bestsellerov?

– Vnímam ich ako marketingovú záležitosť, ale poskytujú aj istý druh informácií o záujmoch, preferenciách a popularite, o vkuse a kultúrnosti, o úrovni a čitateľskej rozhladenosti a pod. Rebríčky spravidla smerujú k nejakému v istom čase aktuálnemu vrcholu. Osobne nepotrebujem takýto rebríček, ale na druhej strane ho neprehliadam, všimam si ho, svojim spôsobom ma provokuje.

● Prezradíte svoj vydavateľský sen?

– Nevieť s istotou povedať, ako sa ho podarí premeniť na skutočnosť. Tým snom je netradičná publikácia – komplexná bibliografia časopisu **Projekt**, ktorú chceme vydať k 50. výročiu jeho vzniku.

● Ktorú knižku práve čítate?

– Mám rozčítaných vždy niekoľko kníh. Spomeniem jednu neveľkú, ktorú som teraz otvoril na chalupe, vydánu snád pred vyše tridsiatimi rokmi – Stefan Zweig **Svedomie proti násilii**.

Pripravila Lýdia Čelková

KNIHY V PREDAJI

O VŠEOBECNOSTI

00 Bibliografické katalógy. Knihovnictvo. Dokumentácia

Modrá krv, tlačiarenská čerň. Šfachtické knižnice 1500 – 1700

Martin, Slovenská národná knižnica 2005. 1. vyd. 192 s. Brož.
Medzinárodná putovná výstava Záhreb, Bratislava, Martin, Budapešť, Burg Forchtenstein 2005 – 2007.

ISBN 80-89023-274

03 Encyklopédie. Všeobecné slovníky

Encyklopédia miest a obcí Slovenska.

Zost. P. Súle a P. Súle, ml.
Lučenec, PS-Line 2005. 1. vyd. 960 s. Viaz.
Encyklopédia obsahuje údaje o mestách a obciach v rámci jednotlivých krajov a okresov. Texty dopĺňa okolo 1000 fotografií.

ISBN 80-969388-8-6

04 Kalendáre

Gréckokatolícky kalendár 2006

Košice, BYZANT, s. r. o. 2005. 1. vyd. 125 s. Brož.
Kalendár s aktuálnymi textami k sviatkom, jubileám.

ISBN 80-85581-35-3

HINDÁK, František

Krásy mikrosвета siníc

Bratislava, Veda 2005. 1. vyd. 12 s. Voľné listy
Nástenný kalendár na rok 2006.

ISBN nemá

1 FILOZOFIA

10 Filozofia

MILL, Stuart John

Logika liberalizmu. Z angl. orig. prel. E. Višňovský
Bratislava, Kalligram 2005. 1. vyd. 883 s. Viaz.
Filozofické texty v tomto vydaní sú z kompletného kritického 33-zväzkového diela autora. Niektoré z nich vychádzajú v slovenčine po prvýkrát.

ISBN 80-7149-783-5

13 Okultné vedy. Parapsychológia. Tajné spoločnosti

OMARR, Sydney

Váš astrologický príručce na rok 2006.

Z angl. orig. prel. J. Pacnerová
Bratislava, AKTUELL 2005. 1. vyd. 347 s. Viaz.
Predpovede na rok 2006.

ISBN 80-89153-07-0

18 Aforizmy. Citáty. Zrnmá múdrosti

Kniha múdrosti. Zost. Žofia Lenčová
Žilina, Knižné centrum 2005. 1. vyd. 171 s. Viaz.

Výber citátov desiatok mysliteľov, filozofov, politikov a umelcov.

ISBN 80-8064-246-X

Kniha života. Zost. Žofia Lenčová
Žilina, Knižné centrum 2005. 1. vyd. 171 s. Viaz.

Výber citátov desiatok mysliteľov, filozofov, politikov a umelcov.

ISBN 80-8064-247-8

2 NÁBOŽENSTVO. DUCHOVNOSŤ

20 Kresťanské náboženstvá

DAUCOURT, Gérard

Nemôžem povedať „Ježiš“, ale milujem ho. Z franc. orig. prel. A. Alexyová
Bratislava, Oto Németh 2005. 1. vyd. 31 s. Brož.

Talianska komunita Archa a jej práca s postihnutými ľuďmi.

ISBN 80-88949-85-8

HALKO, Jozef

Rembrandtove ruky

Bratislava, J. Mrocek 2005. 1. vyd. 165 s. Brož.

Reflexie inšpirujúce k hľadaniu Božieho objatia. Vychádzajú z objímajúcich rúk slávneho obrazu Návrat mánotratného syna.

ISBN 80-969245-8-3

HNILICA, Pavol Mária – VNUK, František
Fatimské posolstvo a Božie milosrdenstvo

Bratislava, SMARAGD PEDAGOGICKÉ NAKLADATELSTVO 2005. 1. vyd. 275 s. Viaz.
Rozhovor o výzve a posolstve pre dnešný svet.

ISBN 80-89063-16-0

HÜNERMANN, Viliam

Na ostrov smrti. Z nem. orig. prel. Š. Dian Nitra, Spoločnosť Božieho slova 2005. 1. vyd. 332 s. Brož.
Kniha o flámskom kňazovi Damiánovi de Veuster, ktorý pôsobil medzi malomocnými.

ISBN 80-85223-74-0

JANEĽA, Štefan

Veľkonočný baránok. Druhá Mojžišova kniha. Z hebr. orig. prel. Š. Janega
Bratislava, Oto Németh 2005. 1. vyd. 349 s. Brož.
Rozjímanie nad vzťahom medzi Druhou Mojžišovou knihou a Evanjelium.

ISBN 80-88949-86-6

KOLLÁR, Martin M.

Ružencové rozjímania na celý október
Bratislava, Rád bratov minoritov 2005. 1. vyd. 103 s. Brož.
Rozjímania.

ISBN 80-969352-0-8

RAPKAYOVÁ, Zuzana

Kto hľadá, nájde
Bratislava, Oto Németh 2005. 1. vyd. 154 s. Brož.
Katechetická príručka.

ISBN 80-88949-87-4

VELLA, Elia

Ježiš, môj uzdravovateľ. Z angl. orig. prel. A. Šuplatová
Bratislava, Per Immaculatum 2005. 2. vyd. 269 s. Brož.
Materiál zo seminárov o vnútornom uzdravení a oslobodení (Bratislava 1996, Korchán 1998, Duchonka 1999).

ISBN 80-968854-0-5

VOJTKO, Stanislav

Novou cestou
Bratislava, Oto Németh 2005. 1. vyd. 71 s. Brož.
Príbehy zo života svätých spracované pre mládež.

ISBN 80-88949-88-2

3 SPOLOČENSKÉ VEDY

32 Politika

Sociálny štát – praktická politika a programové výzvy pre sociálnu demokraciu
Bratislava, ASA 2005. 1. vyd. 96 s. Brož.
Zborník z medzinárodnej konferencie.

ISBN 80-969434-4-8

33 Ekonomika

JURIŠOVÁ, Anna – TURÓCIOVÁ, Jana – JARINKOVIČOVÁ, Valéria
Finančný lízing v praxi
Žilina, Poradca podnikateľa 2005. 1. vyd. 311 s. Brož.

Publikácia podrobne analyzuje problematiku finančného lízingu z daňového aj účtovného hľadiska.

ISBN 80-88931-37-1

ŠLOSÁROVÁ, Anna

Účtovná závierka podnikateľov za rok 2005
Bratislava, Súvaha 2005. 1. vyd. 182 s. Brož.
Praktická príručka.

ISBN 80-88727-94-4

VLACH, Jiří – SIČÁKOVÁ-BEBLAVÁ, Emília
Tak dobre, ako sa len dá?
Bratislava, TIS 2005. 1. vyd. 70 s. Brož.
Súhrnné hodnotenie monitoríngov verejného obstarávania na Slovensku.

ISBN 80-89041-95-7

34 Právo. Legislatíva

BARANCOVÁ, Helena

Zákonník práce
Bratislava, Sprint, vydavateľská, filmová a reklamná agentúra 2005. 4. preprac. a dopl. vyd. 936 s. Viaz.
Komentár.

ISBN 80-89085-48-2

PAJDLHAUSEROVÁ, Elena – MEDLEN, Marian

Predškolské zariadenia 2005 – 2006
Bratislava, SEducoS 2005. 1. vyd. 476 s. Brož.
Publikácia vychádza z právneho stavu k 20. 8. 2005.

ISBN 80-85757-12-5

POSPÍŠIL, Branislav

Zákon o konkurze a reštrukturalizácii s komentárom
Žilina, Poradca podnikateľa 2005. 1. vyd. 520 s. Brož.
Komentár.

ISBN 80-88931-39-8

Vzorová účtovná závierka zostavená podľa slovenských právnych predpisov k 31. 12. 2005

Bratislava, IUVA EDITION 2005. 1. vyd. 107 s. Brož.
Text v slovenskom, anglickom a nemeckom jazyku.

ISBN 80-8078-069-2

35 Verejná správa

MIHÁLIKOVÁ, Jana – JAMBRICHOVÁ, Jozefína – HANEČÁKOVÁ, Marta
Čítanka pre samosprávy
Bratislava, IUVENTA 2005. 1. vyd. 21 s. Brož.
Mládežnícka politika na miestnej úrovni.

ISBN 80-8072-043-6

37 Pedagogika. Školstvo. Veda

Ako na vysokú školu. Zost. M. Kováčová, M. Orastová
Bratislava, Ústav informácií a prognóz školstva 2005. 1. vyd. 402 s. Brož.
Informácia o štúdiu na vysokých školách v SR 2006/2007.

ISBN 80-7098-424-4

KOLLÁROVÁ, Emília

Pred štartom na vysokú školu v Českej republike 2006/2007

Bratislava, Infopress, vydavateľské a konzultačné služby 2005. 2. vyd. 152 s. Brož.
Zoznam a charakteristika vysokých škôl v ČR.

ISBN 80-85402-67-X

KOLLÁROVÁ, Emília

Pred štartom na strednú školu 2006/2007. 2. diel
Bratislava, Infopress, vydavateľské a konzultačné služby 2005. 14. vyd. 144 s. Brož.
Zoznam škôl Banskobystrický, Žilinský, Košický a Prešovský kraj.

ISBN 80-85402-69-6

KOLLÁROVÁ, Emília

Pred štartom na vysokú školu 2006/2007
Bratislava, Infopress, vydavateľské a konzultačné služby 2005. 15. vyd. 192 s. Brož.
Zoznam a charakteristika vysokých škôl v SR.

ISBN 80-85402-66-1

KOLLÁROVÁ, Emília

Pred štartom na strednú školu 2006/2007. 1. diel
Bratislava, Infopress, vydavateľské a konzultačné služby 2005. 14. vyd. 136 s. Brož.
Zoznam škôl Bratislavského, Trnavského, Trenčianskeho a Nitrianskeho kraja.

ISBN 80-85402-68-8

PAJDLHAUSEROVÁ, Elena – MEDLEN, Marian
Pedagogická dokumentácia v materskej škole
Bratislava, SEducoS 2005. 1. vyd. 439 s. Brož.
Právne úpravy o pedagogickej dokumentácii a učebné osnovy, plány, evidencie.

ISBN 80-85757-11-7

391 Učebnice

POSLUCH, Marian – CIBULKA, Ľubor
Štátne právo Slovenskej republiky
Šamorín, HEURÉKA 2006. 2. vyd. 335 s. Brož.
Vysokoškolská učebnica.

ISBN 80-89122-31-0

4 JAZYK. JAZYKOVEDA

41 Cudzí jazyky

ANDREJČÍKOVÁ, Jarmila

Olympiáda v ruskom jazyku
Bratislava, IUVENTA 2005. 1. vyd. 43 s. Brož.
Metodické pokyny a zbierka úloh.

ISBN 80-8072-044-4

ONDRČKOVÁ, Eva – ČULENOVÁ, Ľudmila – KRENČEYOVÁ, Anna
Nemecký jazyk
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2005. 8. preprac. a dopl. vyd. 255 s. Brož.
Učebnica.

ISBN 80-10-00739-0

ŠAJGALÍKOVÁ, Helena – ŠIKOLOVÁ, Mária
Angličtina pro samouky a jazykové kurzy
Bratislava, AKTUELL 2005. 1. vyd. 324 s. Viaz.
Učebnica s dialógmi a frázami.

ISBN 80-89153-15-1

42 Slovníky

KOVÁČSOVÁ, Eleonóra – PECHYOVÁ, Emília – VOKOUNOVÁ, Alena
Nemecko-slovenský a slovensko-nemecký slovník
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2005. 2. vyd. 723 s. Viaz.
Slovník pre všetky typy škôl.

ISBN 80-10-00842-7

49 Učebnice

FINDRA, Ján
Štylistika slovenčiny v cvičeniach
Martin, Vydavateľstvo Osveta 2005. Bez vyd. 192 s. Viaz.
Praktická cvičebnica.

ISBN 80-8063-194-8

VIRGOVIČOVÁ, Lýdia

Čítanka pre I. ročník ZŠ
Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2006. Bez vyd. 112 s. Brož.
Učebnica.

ISBN 80-7158-660-9

VIRGOVIČOVÁ, Lýdia

Šlabikár pre 1. ročník ZŠ. 2. časť
Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2005. Bez vyd. 95 s. Brož.
Učebnica slovenčiny.

ISBN 80-7158-659-5

5 EXAKTNÉ VEDY

57 Botanika. Zoológia

ČERNEK, Pavol – REPÁŠ, Vladimír
Matematika 2. Munkafüzet 1. Zo slov. orig. prel. G. Horváth

Adresár vydavateľstiev uvádzaných v rubrike Knihy v predaji

AKTUELL, Vazovova 15, 811 07 Bratislava, tel. 02/5542 4371, fax 02/5542 4371

BYZANT, s. r. o., Moyzesova 40, 040 01 Košice

DALI – BB, Krátka 17, 974 05 Banská Bystrica, tel. 048/4163 072, fax 048/4163 072

Didaktis, Hýrošova 4, 811 04 Bratislava, tel. 02/5465 2531

Divadelný ústav, Jakubovo nám. 12, 813 57 Bratislava, tel. 02/5293 1513, fax 02/5293 1513, e-mail: du@du.savba.sk

EXPOL pedagogika, Pribišova 7, 841 05 Bratislava, tel. 02/6542 1601, 5478 8397, fax 02/6542 1601

FEELING, Štúrova 6, 811 05 Bratislava, tel. 02/5292 0068, 02/5292 0175

HEURÉKA, Gazdovský rad 49/16, 931 01 Šamorín, tel. 031/5627 147

Ikar, Kukuričná 13, 831 03 Bratislava 3, tel. 02/ 49 104 307-308, fax 02/ 49 104 350, e-mail: ikar@ikar.sk

Infopress, vydavateľské a konzultačné služby, Malá 5, 811 02 Bratislava, tel. 02/5441 5439

IURA EDITION, Oravská 17, 821 09 Bratislava, tel. 02/ 53 41 87 89 – 92, fax 02/ 53 41 77 83, e-mail: office@iura.sk

IUVENTA, Karloveská 64, 842 58 Bratislava, tel. 02/6542 2686, fax 02/ 6542 2342

Kalligram, Staromestská 6, 813 36 Bratislava, tel. 02/5441 5028, fax 02/ 5441 1801, e-mail: szig@kalligram.sk

Knižné centrum, Predmestská 51, 010 01 Žilina, tel. 041/7232 610, fax 041/7234 106

MilaniumM, Jánošíková 714, 900 42 Dunajská Lužná, e-mail: milanium@po-box.sk

Občianske združenie BOCIAN, P. O. Box 265, 810 00 Bratislava, tel. 02/5443 3757, fax 02/5443 3757, e-mail: bocian@bocianoviny.sk

Orbis Pictus Istropolitana, Račianska 71, 832 59 Bratislava, tel. 02/4924 6869, fax 02/4425 0069, e-mail: odbyt@orbispictus.sk

Oto Németh, Narcisová 2, 821 01 Bratislava 2, tel. 02/4329 2518, fax 02/4329 2518

Perfekt, Karpatská 7, 811 05 Bratislava, tel. 02/5249 9783-5, fax 02/52499 788, e-mail: knihy@perfekt.sk, sekretariat@perfekt.sk

PETRUS, Polárna 4, 821 01 Bratislava, tel. 02/4329 4371

Poradca podnikateľa, Národná 18, 010 01 Žilina

Príroda, Kocelova 17, 821 08 Bratislava 2, tel. 02/5556 6176, 0908 757 160, fax 02/5542 5160, e-mail: priroda@priroda.sk

PS-Line, Hviezdoslavova 50/9, P. O. Box 77, 984 01 Lučenec, tel. 047/ 4333 258, fax 047/4333 258, e-mail: psline@psline.sk

Rád bratov minoritov, Nám. sv. Františka 4, 841 04 Bratislava 4, tel. 02/6544 0150, fax 02/6544 0152, e-mail: sekretariat@minoriti-ba.sk

SEducoS, Linzbothova 18, 821 06 Bratislava 214

Slniečko, www.slniecko.com

Slovenská lekárska knižnica, Lazaretská 26, 814 42 Bratislava, tel. 02/ 5296 3829, fax 02/5296 8438

Slovenská národná knižnica, J. C. Hronského 1, 036 01 Martin, tel. 043/4131 372, fax 043/4133 160

Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá, Sasinkova 5, 815 19 Bratislava, tel. 02/5556 4293, fax 02/5542 5714, e-mail: market@mlade-leta.sk

Slovenský spisovateľ, Andreja Plávku 12, 813 67 Bratislava, tel. 02/ 5249 9790, fax 02/5249 9736, e-mail: slovspis@slovspis.sk

SMARAGD PEDAGOGICKÉ NAKLADATELSTVO, K. Adlera 9, 841 02 Bratislava, tel. 02/6436

Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2005. Bez vyd. 80 s. Brož. Pracovný zošit 1.

ISBN 80-7158-612-9

59 Učebnice

BERO, Peter – PYTLOVÁ, Zuzana
Matematika pre 4. ročník ZŠ
 Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2005. Bez vyd. 80 s. Brož. Pracovný zošit.

ISBN 80-7158-665-X

ČERNEK, Pavol – REPÁŠ, Vladimír
Matematika 2. Munkafüzet 2. Zo slov. orig. prel. G. Horváth
 Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2005. Bez vyd. 80 s. Brož. Pracovný zošit 2.

ISBN 80-7158-663-3

KOVÁČIK, Štefan – LEHOTÁNOVÁ, Brigita
Matematika pre 1. ročník ZŠ. 2. časť
 Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2005. Uprav. vyd. 80 s. Brož. Alternatívna učebnica.

ISBN 80-7158-645-5

KULICHOVÁ, Elena – MACEJKOVÁ, Alic
Chemická výroba 1
 Bratislava, Vydavateľstvo PROXIMA PRESS 2005. 1. vyd. 132 s. Brož. Učebnica.

ISBN 80-85454-89-0

LAPITKOVÁ, Viera – BRESTENSKÁ, Eva
Fyzika pre 7. ročník špeciálnych ZŠ
 Bratislava, EXPOL pedagogika 2005. 2. vyd. 85 s. Brož. Učebnica.

ISBN 80-89003-86-9

Matematická olympiáda 2003/2004.
 Zost. V. Koutný
 Bratislava, IUVENTA 2005. 1. vyd. 202 s. Brož. 53. ročník olympiády na SŠ.

ISBN 80-8072-038-X

MELIŠKOVÁ, Lýdia
Matematika 7. Zo slov. orig. prel. J. Hollá
 Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2005. 1. vyd. 64 s. Brož. Pracovný zošit k učebnici pre 7. ročník špeciálnej ZŠ.

ISBN 80-10-00749-8

SMIDA, Jozef – ŠEDIVÝ, Jaroslav
Matematika pre gymnáziá
 Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2005. 5. uprav. vyd. 112 s. Brož. Učebnica pre I. ročník gymnáziá.

ISBN 80-10-00760-9

Testy 2006 – matematika
 Bratislava, Didaktis 2006. 1. vyd. 88 s. Brož. 64 testov z matematiky.

ISBN 80-89160-28-X

UŠÁKOVÁ, Katarína – TREBATICKÁ, Mária – MIADOKOVÁ, Eva
Biológia a gymnáziumok számára. Zo slov. orig. prel. L. Habán, Á. Holczhei, P. Mézes
 Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2005. 1. vyd. 70 s. Brož. Odporúčaná učebnica pre SŠ.

ISBN 80-10-00039-6

6 APLIKOVANÉ VEDY

61 Medicína

GERINEC, Anton

Detská oftalmológia

Martin, Vydavateľstvo Osveta 2005. Bez vyd. 592 s. Viaz. Monografia.

ISBN 80-8063-181-6

611 Populárna medicína

Plánujete bábätko? Prvá predmaterská knižka

Bratislava, Občianske združenie BOCIAN 2005. 1. vyd. 112 s. Brož.

Praktická publikácia s množstvom informácií týkajúcich sa prípravy na narodenie dieťaťa.

ISBN nemá

631 Lesníctvo. Poľnohospodárstvo. Poľovníctvo. Rybárstvo. Domáce zvieratá

MATI, Rastislav – ŽATKOVIČ, Juraj
Vyhodnotenie a aktualizácia koncepcie rozvoja poľnohospodárstva na východo-slovenskej nížine

Michalovce, Ústav agroekológie 2005. 1. vyd. 31 s. Brož.

Nová koncepcia, ktorá vyhovuje požiadavkám vyplývajúcim z prístupových rokovani EÚ.

ISBN 80-88790-37-9

64 Praktický život

HORŇÁKOVÁ, Katarína – KAPALKOVÁ, Svetlana – MIKULAJOVÁ, Marina
Kniha o detskej reči
 Bratislava, Slniečko 2005. 1. vyd. 155 s. Brož. Praktická príručka.

ISBN 80-969074-3-3

LAIFEROVÁ, Marcela

Z mojej kuchyne

Bratislava, Ikar 2005. 1. vyd. 108 s. Viaz. Kniha receptov známej speváčky spolu s life-stylovými kapitolami o zdraví, diétach a domácnosti.

ISBN 80-551-1224-X

68 Štatistika. Informatika. Elektronika

Štatistický prehľad činnosti lekárskech knižníc za rok 2004

Bratislava, Slovenská lekárska knižnica 2005. 1. vyd. 52 s. Brož. Štatistický prehľad.

ISBN 80-88970-20-2

7 UMENIE. ŠPORT. VOĽNÝ ČAS

70 Teória a dejiny umenia. Všeobecnosti

JURKOWSKI, Henryk

Metamorfózy bábkového divadla v 20. storočí. Z pol. orig. prel. Renata Majerčíková, Ida Hledíková. Doslov Vladimír Predmerský

Bratislava, Divadelný ústav 2005. 1. vyd. 276 s. Viaz.

Dielo popredného poľského teoretika bábkového divadla o vývine tohto scénického umenia v 20. storočí.

ISBN 80-88987-51-2

73 Maliarstvo. Grafika

BAJCUROVÁ, Katarína – FILA, Rudolf – HRABUŠICKÝ, Aurel – ŠETLÍK, Jiří
Skutočná veľkosť. Malé formy Viery Kraicovej

Bratislava, PETRUS 2005. 1. vyd. Nestr. Viaz.

Ukážky výtvarnej tvorby so životopisnými údajmi o súčasnej výtvarnícke.

ISBN 80-89233-02-3

8 LITERATÚRA. BELETRIA

80 Literárne dejiny. Teória. Kritika. Korešpondencia. Súborné dielo a vybrané diela. Biografie a monografie o spisovateľoch

MAŤAŠÍK, Andrej

Pohyb slovenskej drámy (nezávislosť, asertivita, servilita)

Bratislava, Združenie literátov Svojpomoc 2005. 1. vyd. 277 s. Brož.

Pohľad odborníka na nedávne obdobie v slovenskej dráme.

ISBN 80-968930-1-7

Stanislav Vrbka – kritik bez kompromisov. Zost. M. Polák

Bratislava, Združenie slovenských divadelných kritikov a teoretikov 2005. 1. vyd. 75 s. Brož. Zborník príspevkov.

ISBN 80-969266-1-6

81 Poézia

GÖEYE, A. K.

Bludičkám

Bratislava, PETRUS 2006. 1. vyd. 52 s. Edícia TILIA. Viaz.

Kniha básní a básnických skladiieb.

ISBN 80-89233-05-8

KAPELLER, Karol

Pod mikroskopom duše

Bratislava, Sprint, vydavateľská, filmová a reklamná agentúra 2005. Bez vyd. 172 s. Viaz.

Básnická zbierka.

ISBN 80-89085-58-X

Krehké ako chryzantémy. Z čin. orig. prel. Marián Gálik, Viera Prokešová

Bratislava, PETRUS 2006. 1. vyd. 135 s. Edícia SPECILLUM. Viaz.

Výber z poézie čínskych autoriek od 2. storočia pred Kristom do 19. storočia.

ISBN 80-89233-06-6

MOJŽÍŠOVÁ-KUČERKOVÁ, Silvia

Sedemkrát láska

Banská Bystrica, DALI – BB 2005. 1. vyd. 101 s. Brož.

Zbierka básní autorky (nar. 1976).

ISBN 80-89090-13-3

PERLIKOVÁ, Katarína

Živý prameň a slnko

Bratislava, J. Mrocek 2005. 1. vyd. 41 s. Viaz.

Básnická zbierka.

ISBN 80-969245-9-1

83 Román. Novely. Poviedky

ANTUNES, António Lobo

Hra o prekliatych. Z port. orig. prel. Jana Marcelliová. Doslov Jana Marcelliová
 Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2005. 1. vyd. 199 s. Edícia Knižnica svetových autorov. Brož.

Román súčasného portugalského spisovateľa (nar. 1942) o morálnom a finančnom úpadku buržoáznej rodiny.

ISBN 80-8061-220-X

ECO, Umberto

Tajuplný plameň kráľovnej Loany. Z tal. orig. prel. Stanislav Vallo

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2005. 1. vyd. 496 s. Edícia EVG. Viaz.

Protagonistom Ecovho najnovšieho príbehu je knihkupec-antikvár, ktorý si po mozgovej porážke rekonštruuje pamäť, osobné spomienky prostredníctvom zachovaných písomností z pozostalosti starého otca. V pamäti sa mu presne vynára všetko, čo sa v nej uložilo z prečítaných kníh.

ISBN 80-8085-044-5

HESSE, Hermann

Jednota protikladov. Z nem. orig. prel. Daniela Humajová, Elena Diamantová, Jana Kantorová-Báliková

Bratislava, PETRUS 2006. 1. vyd. 263 s. Edícia TORQUIS. Viaz.

Poviedky, črty, myšlienky, básne a spomienky svetoznámeho spisovateľa.

ISBN 80-89233-11-2

KUKUČÍN, Martin

Rysavá jalovica a iné prózy. Doslov Jaroslav Vlnka

Bratislava, Perfekt 2005. 1. vyd. 266 s. Edícia Najkrajšie diela slovenskej literatúry. Viaz.

Výber z diela významného predstaviteľa slovenského realizmu (Rysavá jalovica, Neprebudený, Mladé letá, Vianočné obľátky, Keď báčik z Chochoľova umrie) upravený do súčasného jazyka.

ISBN 80-8046-320-4

MONOŠOVÁ, Martina

Anglické prebúdzania (tajomstvá opéry)

Bratislava, PETRUS 2006. 1. vyd. 231 s. Brož.

Pokračovanie románu Lásky o piatej o opéke s autobiografickými prvkami.

ISBN 80-89233-07-4

SALINGER, Jerome David

Kto chytá v žite. Z angl. orig. prel. Viera Marusiaková

Bratislava, Slovenský spisovateľ 2006. Bez vyd. 168 s. Viaz.

Svetoznámy román amerického spisovateľa o dospievajúcej mládeži.

ISBN 80-220-1350-1

TIMRAVA, Božena Slančíková

Za koho ísť a iné prózy. Doslov Eva Tkáčiková

Bratislava, Perfekt 2005. 1. vyd. 245 s. Edícia Najkrajšie diela slovenskej literatúry. Viaz.

Výber z diela predstaviteľky slovenského realizmu (Za koho ísť, Skúsenosť, Mojžik, Ťapákovci, Hrdinovia, Skon Paľa Ročku) upravený do súčasného jazyka.

ISBN 80-8046-319-0

WILLETTOVÁ, Marcia

Šum príboja. Z angl. orig. prel. Tamara Chovanová

Bratislava, Slovenský spisovateľ 2005. 1. vyd. 232 s. Edícia Spoločnosť priateľov krásnych kníh. Viaz.

Román o medziľudských vzťahoch, ktorý sa odohráva v romantickom vidieckom prostredí.

ISBN 80-220-1354-4

84 Eseje. Prednášky. Iné písomné formy

CANETTI, Elias

Tajomné srdce hodiniek. Z nem. orig. prel. Ladislav Šimon. Doslov Ladislav Šimon

Dunajská Lužná, MilaniuM 2005. 1. vyd. 239 s. Edícia SENTENCIE. Viaz.

Výber aforizmov, citátov, esejí a záznamov z viacerých originálov svetoznámeho spisovateľa (1905-1994), nositeľa Nobelovej ceny.

ISBN 80-89178-04-9

86 Literatúra pre deti a mládež

KLIMÁČEK, Viliam – TÓTH, Dezider

Noha k nohe

Bratislava, Vydavateľstvo O. K. O. 2005. 2. preprac. vyd. 125 s. Viaz.

Jedna z prvých konceptuálnych kníh pre deti,

ktorá získala viaceré ocenenia a poľskí kritici ju zaradili do Kánonu 50 najlepších detských kníh sveta.

ISBN 80-88805-05-8

REZNÍK, Jaroslav

Rozprávky o Mladuškovi. Ilust. Peter Cpin

Bratislava, Ikar 2005. 1. vyd. 87 s. Viaz.

Rozprávky o dedkovi Mladuškovi a jeho dobrodružstvách s vnučkami.

ISBN 80-551-1177-4

89 Učebnice

BOLEMANT, Lilla – CSANDA, Gábor

Irodalom 2. rész

Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2005. 1. vyd. 346 s. Brož.

Literatúra pre 3. ročník SŠ.

ISBN 80-10-00321-2

9 GEOGRAFIA. BIOGRAFIE. DEJINY

921 Pamäti. Spomienky. Autobiografie

JACKULIAK, Július

Bučinári. Spomienky

Bratislava, FEELING 2005. 1. vyd. 253 s. Viaz.

Spomienky na zamestnancov podniku Bučina vo Zvolene.

ISBN 80-967981-3-8

SELČAN, Jano

Škola na konci sveta

Košice, BYZANT, s. r. o. 2005. 1. vyd. 223 s. Brož.

Spomienky učiteľa.

ISBN 80-85581-36-1

VALACH, Vladimír

Paris – Bratislava ou pourquoi j´aime la France?

Bratislava, Sprint, vydavateľská, filmová a reklamná agentúra 2005. 1. vyd. 167 s. Viaz.

Spomienky veľvyslanca SR.

ISBN 80-89085-50-4

ZGÚTH, Peter Pavol

Pamäti slovenského učiteľa

Bratislava, Ústav informácií a prognóz školstva 2005. 1. vyd. 138 s. Brož.

Spomienky učiteľa.

ISBN 80-7098-419-8

992 Historické dokumenty. Archivy. Múzeá

Múzeum školstva a pedagogiky 2000 – 2005. Zost. M. Šišková, D. Vaněková

Bratislava, Ústav informácií a prognóz školstva 2005. 1. vyd. 19 s. Brož.

Jubilejná brožúra k výročiu múzea.

ISBN 80-7098-417-1

993 Rozličné fakty. Aktuality

Múzeum školstva a pedagogiky 2000 – 2005. Zost. M. Šišková, D. Vaněková

Bratislava, Ústav informácií a prognóz školstva 2005. 1. vyd. 19 s. Brož.

Jubilejná brožúra k výročiu múzea.

ISBN 80-7098-417-1

993 Rozličné fakty. Aktuality

MINTALOVÁ, Zora – TELGÁRSKY, Bohdan

Otázky a odpovede o Medzinárodnom hnutí Červeného kríža a Červeného polmesiac

Bratislava, Príroda 2005. 1. vyd. 39 s. Brož.

Metodická príručka.

ISBN 80-07-01458-6

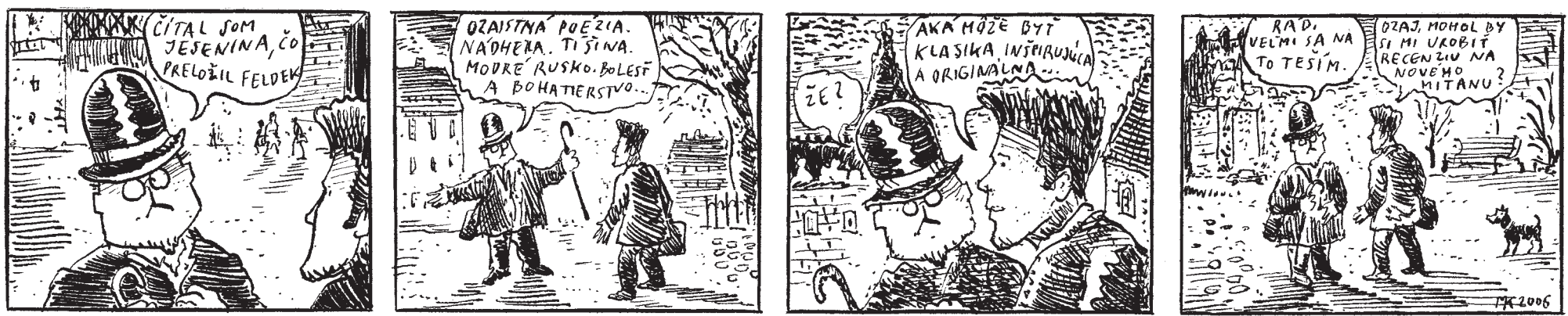
Rozkoš z tvorby

**Benjamin Tinák:
 Neuveriteľné dobrodružstvá
 kocúrika Mňauka
 Martin, Matica slovenská 2005**

Najnovší literárny opus etablovaného spisovateľa Benjamína Tináka je určený mladým čitateľom pr

ESEJISTA & FUTURISTA

© Martin Kellenberger



Na čom sa dajú oči vyočiť

Ondrej Sliacky
Slovenské obrázkové povesti
Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2005
Ilustrácie Martin Kellenberger

Reprezentatívna obrázková knižka povestí je určená predovšetkým mladým čitateľom odchovaným na posilnenom obrazovom vnímaní reality. Staršie generácie možno nostalgicky povzdychnú za písanými povestami, ale už pred desaťročiami detské časopisy začali uverejňovať príbehy v kreslenej podobe s dopĺňujúcim textom. Nečudo, že aj táto knižka vznikla v spolupráci s časopisom Slniečko. Jej obsahom sú historické povesti (o Avaroch, Tatároch a hradoch – spolu 12) a miestne povesti (27). Vďaka autorovi sa aj dospelý čitateľ aspoň v stručnosti môže zoznámiť s povestami, na ktoré rokmi zabudol alebo o nich vôbec netušil. Do výtvarnej podoby povestí spracoval popredný slovenský výtvarník, čo spolu so spisovateľovou erudovanosťou dáva záruku, že kniha nesklzá do lacnej komiksovosti. Príbehy sú plné dobroty, práva i bezprávia, lásky i odriekania, história nimi učí a vychováva. Treba veriť, že k tejto knižke spolu zasadenú rodičia s deťmi a budú jej stránkami listovať v pokore i spoločnej radosi.

Obrázky domácich miláčikov
Bratislava, SPN – Mladé letá 2005
Preklad Zora Sadloňová

V obľúbenej sérii pre najmenších čitateľov *Obrázky* pripravilo vydavateľstvo SPN – ML už osemnásť obrazových knižiek zameraných na prírodu, škôlku, mesto, dedinu, vynálezy, hudbu, povolania či rozprávky. Publikácia *Obrázky domácich miláčikov* môže slúžiť mladším školákom ako základná príručka pri starostlivosti o domáce zvieraťko, alebo ako spoľahlivý pomocník pri rozhodovaní, aké zvieraťko si zaobstarať. Práve v tomto veku, keď deti začínajú chodiť do školy, zvyčajne sa dožadujú nejakého zvieratka. Ak im rodičia chcú túto túžbu splniť, bude knižka dobrým pomocníkom aj pre nich. Veľmi názorné obrázky s krátkymi textami ponúkajú prehľad najbežnejších rás psov a mačiek. Týmto domácim miláčikom sú venované samostatné kapitoly, v nich sa nádejní chovatelia dozvedia o základných vlastnostiach psov a mačiek, akú starostlivosť si vyžadujú, aké plemená sú vhodné do domácich podmienok. Starostlivosť o králiky, morčatá, škrečky, činchily, veveričky a iné hlodavce, vtáky, rybičky a korytnačky je stručne zhrnutá v ďalšej kapitole. Autori knižky nezabúdajú ani na zvláštne druhy, napríklad miniatúrne koniky, miniatúrne kravy, miniprasiatka či trpasličie kozy, ale aj fretky, jaštery a hady, ktoré čoraz častejšie tvoria domácich spoločníkov.

Štefan Moravčík
Videl to svet?
Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2005
Ilustrácie Martin Kellenberger

Pri recenzovaní tejto knižky sa treba spýtať po inšpiračných zdrojoch autora. Je ich viacero. Asi základný objaňuje vstupná báseň *Bláznivé staré slová*: „Náš pradedo nepoznal / počítač či mobil, / keby ich aj do rúk vzal, / čo by s nimi robil? // Zato poznal mnoho vecí, / na ktoré sa zabudlo... // Staré veci zabudnuté / na povale ležia, v kúte, / na smetisku dakto-

rom, / hybaj sa hrať trochu s nimi, / s vecičkami zábavnými!“ Spolu 58 básní knižky dopĺňa Slovníček čudесných slovičiek. Práve tento slovníček objaňuje čitateľovi viaceré výrazy, s akými sa v bežnom jazyku stretáva len zriedkavo. Z básní cítiť, ako si autor pomedzi slová veselo a ľahko vymyselnícky vykračuje. Preto nečudo, že druhý význam špacirky ostal čitateľom zatajený, v slovníku nájdú, že je to ľahká palička na prechádzku. Pravda, nebol by to Moravčík, keby sa nepohral so slovičkami, nepovymýšľal nové. Knižka poteší malých premýšľavých vymyselníkov a ich rodičov nielen poetickým pletivom slov, ale aj bohatou invenčnou ilustrátorskou tvorbou. Svet videl omnoho viac, než jeden človek, ale knižka *Videl to svet?* dokazuje, že aj jeden človek je schopný rozliepať mnohé detské očka.

Táňa Pastorková
Veršovaná abeceda
Bratislava, Príroda 2005
Ilustrácie Katarína Slaninková



Veľmi prístupná brožovaná knižočka inšpirovaná abecedou poteší rytmickými riekankami. Neuzatvára sa pred moderným detským svetom, v abecedovaní sa tak objavajú aj počítač s internetom alebo lego. Abecedovaniu však, ako inak, dominujú zvieratká, lebo sú najpríťažlivejšie. Veršovanky, ktoré sa ľahko pamätajú, dopĺňajú zrozumiteľné ilustrácie. Vravieva sa, že v jednoduchosti je krása, Pastorkovej *Veršovaná abeceda* sa nehrá na nič komplikované. Občasnejší lacnejší gramatický rým deťom neuškodí. Týmto smerovaním knižka jednoznačne chyť za srdce a poteší. Po Smrekovej *Maľovanej abecede* táto veršovaná len potvrdzuje, že abeceda stále poskytuje inšpirácie. Internetové knihkupectvo Martinus k tomuto dielku pridáva tip: *Stačí zobrať pauzovací papier a vaša ratolesť môže obkresľovať jednotlivé písmenká dovtedy, kým sa ich nenaučí, buď tlačené, alebo písané.* – Vďaka za radu.

Anne Civardiová
Čo ma čaká, kým vyrastiem
Bratislava, Fragment 2005
Preklad Zora Szomolányiová

Obrázková knižka s minimom textov oboznamuje deti so situáciami, v akých sa môžu ocitnúť, kým dospeli. Obrázky deťom približia pobyt v nemocnici, návštevu lekára, zubára, prvý deň v škôlke, narodenie mladšieho súrodenca, sťahovanie, nové šte-

niatko, cestu lietadlom, oslavu s priateľmi. Veselé obrázky (aj dospelý sa pousmeje) s optimistickými krátkymi textami pomôžu deťom odbúravať strach z neznámeho, pripravia ich na zvládanie záťaží, ale aj vzbudia záujem o nové prostredie. Rodičia môžu deťom názorne vysvetliť, čo sa kedy a prečo deje. Ilustrátor pripravil pre deti malé tajomstvo: na každú dvojstranu skryl jednu kresbu žituckého káčatka.

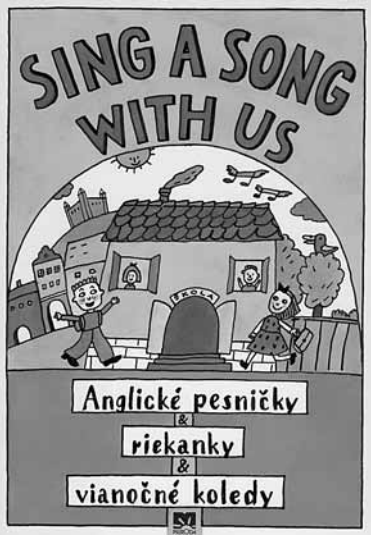
Mária Štefánková
Keď budem veľká...
Bratislava, Junior 2005

Päť dvojobrázkov znázorňuje dievčatko pri hre na zamestnanie a dospelé dievča, ženu, ktorá toto zamestnanie vykonáva. Štyri krátke básničky hovoria o napodobňovaní, o snoch, ktoré sa raz azda stanú skutočnosťou. Baletka, lekárnička, krajčírka, pošťarka a speváčka patria k zamestnaniam, na ktoré sa dievčatká rady hrávajú. Aj toto nenárodné lepoprelo im pomôže usmerniť ich v týchto hrách.

Mary Hooperová
Zachránený somárík
Bratislava, SPN – Mladé letá 2005

V sérii Luckine zvieratká pripravilo vydavateľstvo Mladé letá po knižkách *Opustené jahniatko*, *Divý poník* a *Perfektné prasiatko* novelu *Zachránený somárík*. Mladší tínedžeri sa z neho poučia, ako možno bojovať o záchranu akéhokoľvek živého tvora. Autorka im odhalí, ako zvieratká pomáhajú ľuďom nájsť cestu k sebe a vďaka nim sa navzájom skamarátia. Prekážky sa dajú prekonávať dobrou vôľou a optimistickým prístupom k životu. Nenáročný príbeh pôsobí pokojne aj na tých najväčších zurvalcov.

– msch –



Zborník anglických pesničiek, riekaniek a vianočných kolied *Sing a Song with Us* môže slúžiť ako veľmi obľúbený pracovný zošit. Rytmické veršované texty sa oveľa ľahšie zapamätajú, ako keď žiaci memorujú samostatné slovička. Okrem textov piesní v angličtine a ich notového záznamu tu nájdú aj zaujímavé cvičenia, ktoré im pomôžu zvládnuť základy anglickej gramatiky a precvičiť si slovnú zásobu. Ak sa učíte po anglicky a chcete si obohatiť jazykové vedomosti o niekoľko známych pesničiek, stačí poslať do 1. marca na adresu našej redakcie kupón vydavateľstva Príroda, ktoré vám túto publikáciu venuje.

ZO SVETA KNÍH

Veľký čarodejník Mozart

K Tutanchamonovi, Ramzesovi, Nefertiti či Uzirovi pribudol do literárneho Panteónu Christiana Jacqa salzburský hudobný „faraón“ Wolfgang Amadeus. V roku 250. výročia narodenia tohto génia mu vo francúzskom vydavateľstve XO vychádza štvordielny životopis *Mozart. Le Grand Magicien* (Mozart. Veľký čarodejník), posledný diel sa dostane do knižkupectiev v máji. Jacq sa na toto biografické dielo pripravoval desať rokov, vychádza najmä z korešpondencie: „Mozart je ako egyptský chrám, môžem sa k nemu stokrát vrátiť a zakaždým v ňom objavím čosi nové.“ –báb–

Zvieracie príslovia

Vedeli ste, že človek, ktorý v slovenčine neublíži ani muche, v angličtine nedokáže ani husi povedať „bú“? Zaujima vás, prečo sa nepotrebný, drahý darček niekde nazýva biely slon? Všetky odpovede nájdete v zábavnej príručke od Tamása Forgácsa porovnávajúcej slovné klenoty rôznych jazykov *Állati szólások és közmondások* (Zvieracie príslovia a porekadlá).

Desivý pokoj

Román Attilu Bartisa *A nyugalom* (Pokoj) na pozadí vzťahu matky a syna-spisovateľa, ktorí žijú v spoločnom byte v Budapešti, odzrkadľuje spoločenské zmeny po páde režimu. Matka bola kedysi oslavovanou, zbožňovanou herečkou divou, ale zároveň pre obrovský úspech aj zatracovanou a nenávidenou. Už 15 rokov neopustila byt. Plná strachu a obáv si odkladá listy dcéry-disidentky a nedôverčivým pohľadom sleduje každý pohyb svojho syna. A kým sa vonku pomaly rúca politický režim, je čoraz jasnejšie, že syn sa už nikdy nevyslobodí z jej siete utkanej z nenávisti a vášne.

–kec–

Najlepšie knihy roka 2005

Podľa amerických novín New York Times sa v rebríčku desiatich najlepších kníh umiestnila novinka lane McEwana *Sobota* (v máji bude na knižnom trhu český preklad). Na príbehu londýnskeho neurochirurga, ktorý sa denne stretáva s násilím, reflektuje život po 11. septembri. Ďalším úspešným románom je *Kafka na brehu* japonského spisovateľa Haruki Murakamiho o chlapcovi, ktorý uteká pred oidipovským proroktvom. Na tretej priečke sa ocitol román britskej autorky Zadie Smithovej *O kráse*, ktorý zaujme rozmanitosťou jazyka a pestrými zážitkami nekonvenčnej americkej rodiny. Z literatúry faktu sú najúspešnejšími titulmi životopis o výtvarníkovi Willemovi de Kooningovi či kniha reportéra Georga Packera o vojne v Iraku, ale aj príbeh o hľadaní strateného Caravaggiovho obrazu.

–vav–

Najpredávanejšie knihy v Maďarsku (január 2006)

Beletria

- Kurt VONNEGUT: **Bajnokok reggelije** (Raňajky šampiónov)
- Péter POPPER: **Egy illúzió halála** (Smrť ilúzie)
- Lynn PICKNETT – Clive PRINCE: **A templomosok titka – Krisztus valódi kilétének titkos őrzői** (Tajomstvo templárov – Tajní strážcovia Kristovej skutočnej identity)
- Paulo COELHO: **A alkímista** (Alchymista)
- Stephen KING: **Tom Gordon, segíts!** (Dievča, ktoré malo rado Toma Gordona)
- Leslie L. LAWRENCE: **Százduk – A hosszú álom I – II.** (Sádhuvia – Dlhý sen I – II.)
- Paulo COELHO: **A zarándoklat – Egy mágus naplója** (Pútník z Compostely)
- György MÉHES: **Gina**
- Attila BARTIS: **A nyugalom** (Pokoj)
- Dan BROWN: **A Da Vinci-kód** (Da Vinciho kód)

Literatúra faktu

- Tamás FORGÁCS: **Állati szólások és közmondások** (Zvieracie príslovia a porekadlá)
- Norbi SCHOBERT: **A karcsúság receptjei** (Recepty štíhlosti)
- Jamie OLIVIER: **Jamie vacsorái** (Jamieho večere)
- Zsombor KOMÁROMI: **Házimozi enciklopédia** (Encyklopédia domáceho kina)
- Yann ARTHUS-BERTRAND: **365 nap – Életképek Földünkön** (365 dní – Snímky zo života na našej Zemi)
- Terence CONRAN: **Belsőépítészet** (Bytová architektúra)
- András LAÁR: **Laár pour L'art**
- Az év természetfotói 2005** (To naj z prírody v roku 2005 na fotkách)
- Vincent OLIVER: **Digitális fotóiskola haladóknak** (Škola digitálnej fotografie pre pokročilých)
- Sándor BAJA: **Marketingkalandok** (Marketingové dobrodružstvá)

KUPÓN	KUPÓN	KUPÓN	KUPÓN	KUPÓN
PERFEKT	SVOJPOMOC	COLUMBUS	PRÍRODA	PRÍRODA
strana 2	strana 3	strana 7	strana 8	strana 11

Dokonca verím aj na budúcnosť...

Rozhovor s prozaikom, divadelným teoretikom a prekladateľom a riaditeľom Mestskej knižnice v Bratislave Jurajom ŠEBESTOM

● Svojou poviedkovou zbierkou *Triezvenie* si ako prozaik debutoval v zrelom veku 41 rokov. Aké sú podľa teba výhody a nevýhody toho, že si do literatúry vstúpil neskôr, ako je zvykom?

– Možno je lepšie začať neskôr a neskôr aj skončiť, než naopak. V tomto veku, čo je výhoda, je zároveň nevýhoda: lepšie poznám sám seba a nemám také ilúzie ako kedysi, ale práve tie ilúzie sú potrebné na to, aby človek napísal knihu.

● Aké boli tvoje pocity, keď si v rukách po prvý raz držal svoju prozaickú prvotinu?

– Tešil som sa, že sa mi to konečne podarilo. A ďakoval som Andree Labudovej za jej netradičnú obálku. No to je len začiatok, vlastne ešte nevieš, ako to dopadne.

● To je fakt, je to len prvá fáza. Ako teda vnímaš reakcie čitateľov i kritiky na svoju prozaickú prvotinu?

– Je to zaujímavá skúsenosť, prvýkrát viac komunikujem s čitateľmi. Veľa reakcií bolo pozitívnych, a to najmä od bežných čitateľov, ale aj od kritikov. To ma povzbudilo. Dokonca, keď som stretol Zuzku z Ivánky pri Dunaji, povedala, že mám rýchlo napísať ďalšiu knihu. Takže mám čo robiť, ale zase až tak rýchlo to nebude. Prekvapilo ma, ako mnohí spájajú literárne postavy so mnou, dokonca aj kritici, najmä s postavou Matúša z poviedky *Gitarové improvizácie*. No, neviem, veľa spoločného nemáme. A tiež ma prekvapilo, že mladých hrdinov označili za skeptikov v strednom veku. Pritom Matúš nemá ani tridsať. Možno je to dané témou, celkovým vyznením knihy. Na druhej strane, hodnotenie obdobia, ktoré práve žijeme, nie je iba pesimistické, ako niektorí napísali. Najlepšie to vystihol Ľubomír Feldek, ktorý takýto postoj nazval čiernym optimizmom. Zaskočilo ma, ako niektorí stotožnili pocit z knihy, ktorý je daný témou, s nejakým mojim celkovým pocitom zo života alebo postojom k životu, keď ma ako človeka vôbec nepoznajú. Ale s tým asi treba rátať.

● Krst *Triezvenia* bol mimoriadne zaujímavý. Krstným otcom bol básnik Ľubomír Feldek a krstilo sa netradične – popolom. Prečo Feldek a prečo popol?

– Našťastie, prišlo veľa ľudí, atmosféra bola výborná. Moji rodičia sa s Feldekovcami priatelia od mladosti. Olinka Feldeková uverejnila niektoré moje poviedky v Novom slove mladých. A keď ma tam zakázali, poslala ma za pánom Štílicom do Literárnej prílohy Smeny, kde som mohol ďalej publikovať. Takýto som ja bol disident. Už v sedemnástich. Feldekovci sa ujali aj tejto knižky. Ľubo Feldek k nej napísal doslov, takže voľba krstného otca bola logická. Popol zo Štefánky priniesol môj priateľ a spolužiak z gymnázia, básnik Erik Ondrejčka. Chcel tým naznačiť, že môj začiatok bude aj môj koniec. Alebo, že všetko sa aj tak obráti na popol. Ako ho poznám, myslel to aj ako nadväznosť na tradíciu, na časy, keď v Štefánke kvitol Smrek a slovenská

Juraj ŠEBESTA je riaditeľom Mestskej knižnice v Bratislave. Vo vydavateľstve JUGA vydal zbierku poviedok *Triezvenie* (2005), dovtedy publikoval poviedky časopisecky. Pre Divadelný ústav zostavil publikáciu *Sam Shepard: Hry*, do ktorej prispel aj ako prekladateľ, a sériu piatich vydaní *Contemporary Slovak Drama*, slovenských drám preložených do angličtiny. V roku 1996 bol finalistom súťaže Poviedka, organizovanej vydavateľstvom L.C.A. Slovenský rozhlas realizoval jeho hru *Kuleha*. Venuje sa aj divadelnej publicistike a prekladom divadelných hier z angličtiny.

poézia. A v mojej knihe sa vyskytuje popol tiež, spolu s motívom smrti a znovuzrodenia. Medzi nami, bol to taký jeho mediálny ťah, čo dokazuje aj tvoja otázka.

● Písaniu poviedok sa už nejaký ten „rôčik“ venuješ. V minulosti si publikoval vo viacerých literárnych časopisoch, v roku 1996 si zabodoval v prestížnej poviedkovej súťaži Poviedka. Prečo si sa odhodlal vydať zbierku až po takom dlhom čase?

– Až teraz som mal dosť poviedok na knihu s jednou ústrednou témou, o ktorých som bol presvedčený, že ich môžem publikovať. V 90. rokoch som poviedky takmer vôbec nepísal, skôr články o divadle a filme. Ak chce človek napísať a vydať knihu, musí byť veľmi dôsledný a prisny na seba. Na nejaký čas musí písanie uprednostniť pred všetkým a naozaj sa mu venovať naplno. Aspoň tak je to so mnou. A nechal som si to odobriť priateľmi, veď tí sú na to, aby človeka odhovorili od hlúposti. A musíš nájsť vydavateľa – priateľa, ktorému môžeš dôverovať, tak ako som ja mal šťastie s Jánom Jankovičom. Úspech v súťaži, akou je Poviedka, je do veľkej miery vecou šťastia. Poviedka musí zaujať porotcu, ktorý ju číta ako prvý, inak máš smolu. Čo jedného nadchne, druhého nezaujme vôbec.

● Na čom v súčasnosti pracuješ? Kedy sa dočkáme ďalšieho tvojho prozaického počinu?

– Tento rok by mal Divadelný ústav vydať výber z hier amerického dramatika Davida Mameta. Knižku som zostavil, preložil dve hry a píšem doslov. Do leta mám čo robiť. Až potom bude čas na prózu. Láka ma román, uvidíme. Len ako ho napísať bez sponzora?

● Máš blízko aj k slovenskému divadelnému undergroundu. Napokon aj jazyk tvojich poviedok je zmesou slangu, newspeaku a autentickej práce s jazykom ako prostriedkom nielen na odovzdávanie informácií, ale najmä nevyslovených pocitov, stavov mysle a duše. Kde nachádzaš inšpiráciu pre obsahovú aj výrazovú stránku svojich textov?

– Obdivujem Stoku a GUnaGU. Asociativnosť, významovú neurčitosť, osobitý humor, aj keď je pravda, že súčasné GUnaGU sa otvorilo širšiemu obecnstvu. Ich tvorivé myslenie je iné ako moje, ale oslovuje ma ako diváka či kritika. Ale nie som vyhranený fanúšik undergroundu. Rád si pozriem aj dobrú inscenáciu klasiky v kamenných divadlách.

– Inšpirácia je zvláštna záležitosť. Málokedy začnem písať hneď, ako dostanem

nejaký nápad. Často ani nemôžem, nemám na to čas, ani priestor. Ale ak do rána nezabudnem, ani za týždeň nezabudnem, vtedy sa usilujem nápad spracovať. Zväčša sú to moje zážitky, alebo zážitky mojich priateľov či príbuzných, ktoré kombinujem, ale niekedy aj pocit, slovný zvrät v novinách, obraz, keď sa mi zdá, že stojí za pokus nejakú rozvinúť. Napríklad obraz zdevastovanej plavárne Centrál, okolo ktorej chodím každý deň. Viem, fajnšmekri si pomyslia, komunálna téma



a podobne, ale mne to stále nedalo pokoj, podľa mňa je to taký obraz – symbol našej doby. Skúšal som rôzne dokumentárne formy, ale nebolo to ono, až sa mi vynoril obraz spätného chodu, ako keď pretáčaš video, keď vlastne vidíš rozkrádanie a ničenie v opačnom smere, teda ako budovanie tejto plavárne, až sa dostaneš do čias socializmu, či začiatku 90. rokov, keď plaváreň fungovala. A keď bezdomovec, alkoholik, hrdina tohto zhusteného pretáčania, ktorý sa do ruiny schováva, bol mladý, zdravý, záľubený a chodil si tam s frajerkou zaplávať. Je to typ poviedky, ktorý by som nazval poviedka – nápad, poviedka-konstrukcia, kde autor dosť manipuluje svoju predstavu, ale prečo to raz za čas neskúsiť? Najmä ak to má ani nie dve strany?

● Vplyv divadla sa do veľkej miery prejavil aj v tvojich poviedkach. Kde presne ty vidíš hranicu medzi divadlom a umeleckou prózou? Môžeme vôbec v tvojom prípade o nejakej výraznej hranici hovoriť?

– Fakt ma teší, že si si to všimol. Hranica medzi drámou a prózou môže byť naozaj neviditeľná. Napríklad v hre Erica Bogosiana *Sex, drogy, rock and roll*, ktorú som preložil pre časopis *Divadlo v medzichase*, môžu byť jednotlivé monologické scény zároveň poviedkami v prvej osobe. V mojej knihe sa próza prelína s drámou najmä v poviedkach *Pohovor a Gitarové improvizácie*. Otázky života a smrti sú klasickou divadelnou scénou, ale aj niektoré krátke poviedky som si predstavoval čítané hercom, teda trochu ako nejaké performance, napríklad *Dennú dávku* alebo *Horoskop*. Dramatický dialóg je v závere poviedky *Láska v Paríži*. Ale najlepšie je, keď si bežný čita-

teľ takéto formálne zvláštnosti ani nevšimne. Na to sú teoretici.

● Od 1. júla 2005 si riaditeľom Mestskej knižnice v Bratislave. Čo ako prvý si musel po nastúpení na túto zodpovednú pozíciu urobiť? Aký je tvoj projekt rozvoja knižnice?

– Zvyknúť si, že som riaditeľ, a teda musím riadiť. S kolegynami sme vypracovali projekt ďalšieho smerovania Mestskej knižnice, ktorý zahŕňa najdôležitejšie oblasti – rozvoj fondov, automatizáciu služieb, zamestnancov a mzdy, rekonštrukcie, spoluprácu so zahraničím a podobne. Predstavujem si Mestskú knižnicu ako modernú, nezastupiteľnú a otvorenú inštitúciu. Je to nadhlo, ale zhrnul by som to do zdanlivo jednoduchého kréda: aby v príjemnom prostredí boli spokojní čitatelia, aj zamestnanci.

● Nedávno otvorili Univerzitnú knižnicu v Bratislave vybavenú modernými technológiami. Aké sú plány MsK do budúcnosti, na čo sa čitateľ vašej knižnice môže tešiť?

– Neviem, zdá sa mi, že v Univerzitke je dosť potlačená historickosť budovy. Možno to ešte nejakú dotiahnu. Môj ideál je zachovať určitú patinu, historickosť, charakter miesta, ale pritom zariadiť knižnicu moderne. Tento rok by sme mali odskúšať plnú automatizáciu služieb na dvoch úsekoch, hudobnej a umenovednej literatúry a literatúry pre mládež. Oficiálne by sa mala začať od 1. januára 2007. Automatizáciu v ďalších úsekoch plánujeme tak počas troch-štyroch rokov. To bude veľká zmena a ideálne by bolo, keby sa udiela spolu s úpravou priestorov, aspoň na niektorých úsekoch, ktoré by to už naozaj potrebovali. Napríklad úsek literatúry pre mládež a úsek odbornej literatúry fungujú v nezmenej podobe od roku 1976, a je to vidieť. Chceli by sme dať priestor mladým talentom, spisovateľom i hudobníkom, skúsiť projekt s čitateľskými skupinami, zatiaľ v angličtine s podporou British Council, organizovať tvorivé dielne a čítania pre deti, ale aj iné typy akcií pre deti, na ktoré by sme v Mestskej knižnici poskytli priestor, cyklus čítaní pre zrakovo postihnuté deti. Máme svoju galériu Artotéka, ktorá bude ďalej slúžiť na výstavy i koncerty, chceli by sme viac spolupracovať s vydavateľmi, určite bude veľa krsťov, akcii so slovenským centrom PEN a podobne. Veľa nápadov, ale o to menej peňazí. Uvidíme, čo všetko dobrá vôľa zdolá.

● Aké sú podľa teba najpálčivejšie problémy súčasnej knižnice, kníh a čitateľa?

– Nedocenené možnosti pôsobenia knižnic, ich podvýživenosť vo vybavení i vo fondoch. Pritom verejné knižnice by mali požičiavať knihy zadarmo. Teraz si to nemôžeme dovoliť, a tak sme zadarmo zatiaľ len pre deti do 15 rokov a zrakovo postihnutých. Momentálne bojujeme s automatizáciou. Tento proces riadne zaostáva na celom Slovensku. O pár rokov, nikto nevie povedať kedy, sa môže vynoriť problém elektronických kníh. Mali by sme si už

teraz zvykať na predstavu knižnice ako multifunkčného kultúrneho stánku s ľahko a rýchlo dostupnými informáciami. Niečo ako kultúrne informačné centrum, kde jednou z činností bude aj požičiavanie kníh. Zatiaľ táto predstava vyvoláva skôr úsmev, prípadne zdeseň. Problém čitateľa je v tom, že zväčša tiež nemá peniaze. Má veľa práce a iných podnetov, ktoré uprednostní pred knihou. A to je aj problém knihy. Sledovanie filmu alebo televízie je jednoduchšie než čítanie knihy.

● Od roku 1991 Mestská knižnica vychádza v ústrety zrakovo postihnutým občanom z Bratislavy a okolia v oddelení pre nevidiacich a slabozrakých. Aký veľký a pestrý fond ponúka MsK takto postihnutým čitateľom?

– Na tomto oddelení máme zvukové knihy na magnetofónových kazetách a CD. Pre deti, mládež aj dospelých. Beletriu, rozprávky, cestopisy, odbornú aj náboženskú literatúru, zvukové časopisy, časopisy v Braillovom písme a vo zväčšenej čiernotlačí pre slabozrakých. Spolu asi 4 400 zvukových nahrávok v slovenčine, češtine a maďarčine. K dispozícii je počítač s hlasovým výstupom a skenerom, prehrávač na DAISY knihy a televízna lupa na čítanie tlačенých dokumentov. A veľmi milá a kompetentná pracovníčka.

● Čo píšeš, vieme. Aké knihy však najradšej a najčastejšie čítaš vo voľnom čase?

– V posledných rokoch som čítal najmä divadelné hry. Zaujalo ma, ako moderná dráma už najmenej päťdesiat rokov nerieši problém príbehovosti, dejovosti, pointy či vyvrcholenia, kým u nás majú podaktorí tendenciu toto stále riešiť vo vzťahu k poviedke. Myslím si, že dnes je možné všetko, čo má nejaký svoj výraz, štýl, čo dokáže zaujať, a prax to potvrdzuje. Poviedka ako predstava, myšlienka, útržky pocitov, žart, horoskop, zápisnica, scenár, báseň v próze. Pritom, to všetko tu už bolo, je to overené pomaly sto rokov, niečo aj oveľa dlhšie. Rád skúšam rôzne postupy a formy, aj klasické, aj iné, kde sa človek musí riadiť svojím citom a zmyslom pre štýl, kde nie je rozhodujúci príbeh alebo dej v tradičnom poňatí, hoci, aj krátka poviedka by mala byť o niečom, o poézii, o atmosfére. Závisí od nápadu.

● Ústredná postava tvojej poviedky *Velvet Underground*, depri-movaný muž v strednom veku, sa vyznáva: „Neverím nikomu, ničomu, a najmenej sebe.“ Čomu a v čo vôbec verí, alebo chce veriť Ďuri Šebesta?

– Vidíš, znovu to nie je hrdina v strednom veku. Pre mňa je to mladý muž, ktorý sa nemá bohvieako dobre, a napriek spoločenskej hektike, aká bola začiatkom 90. rokov, sa napokon rozhodne, že chce druhé dieťa. Bavilo ma rozvíjať tento minimalistický dej, to jeho rozhodovanie a zasnívané vyhýbanie sa práci, a skúmať, pokiaľ až sa to dá potiahnuť. A zároveň oživiť niektoré spomienky na ministerstvo, kde som pracoval. Ministerstvá sú vôbec dobrá látka na spracovanie. A v postave štátneho tajomníka Fedora je zamaskovaná legenda slovenského humoru. Daný čítať netreba preceňovať, vzhľadom na celú poviedku. V čo verím ja? V tomto som možno trochu konzervatívny, ale stále verím na priateľstvo a na lásku. Na humor, manželstvo a rodinu. Na dobrú pijatiku, jedlo a umenie, a dokonca verím aj na budúcnosť, a to je už čo povedať.

Prípravil Marek Kopča

KNIŽNÁ REVUE, dvojtyždenník o nových knihách. Vydáva Literárne informačné centrum v spolupráci so Združením vydavateľov a knihkupcov SR.

Šéfredaktorka Margita Biziková. Adresa redakcie: Knižná revue, Námestie SNP 12, 812 24 Bratislava, Tel. 02/52 920 272, e-mail: krevue@litcentrum.sk. www.litcentrum.sk. Sadzba SAPAC, spol. s r. o., Bratislava. Tlač DOLIS, s. r. o., Bratislava.

Rozširuje MEDIAPRINT-KAPA, PRESSEGROSSO, a. s. Objednávky na predplatné prijíma ARES, Banšelova 4, 821 04 Bratislava, tel.: 02/4341 4665 a L. K. PERMANENT, spol. s r. o., Poštový priechodok 4, 834 14 Bratislava 34, tel. 02/4445 3711. Neobjednané rukopisy sa nevracajú. Registračné čís. 243/90, MČ 49 315. Podávanie novinových zásielok povolené RPP Ba–Pošta 12 dňa 21. 10. 93, č. j. 129/93.